

Ntendo nia itumi

¹ iMbugulu a kali ai nimikilisilye, Theofilo, nizeligitya ihi uYesu nai wandilye kituma nu kumanyisa, ² kupikiila luhiku naiza uNg'wensu ai usingiigwe migulya. Ili ai lituile ze yakila kupumya ilagiilyo kukiila Ng'wau Ng'welu mu itumi nai watula uaholanilye. ³ Ze yakilaa u lwago nu lakwe, uNg'wensu ai wigeekile kitalao aze mupanga ga nu ukaminkiilyi widu uku kuiila. Ku mahiku makumi anne ai wigeekile kitalao, nu kitambuila kutula utemi nuang'wa Itunda. ⁴ Nai watula ukutankana palung'wi niensu, ai ualagiiye aleke kuhaga mu Yerusalemu, kuiti alindiile ku nsoko a wigombya nuang'wa Tata, naiza, ai uligitilye, “Ai migule kupuma kitalane ⁵ kina uYohana ai wogilye nangalu ku mazi, kuiti mikoja ku Ng'wau Ng'welu mu mahiku aya ni masheenyu.” ⁶ Hangi nai atula atankana palung'wi ai amukoilye, “Mukulu, iti ili lili itungo nuika asukiilya ia Israeli u utemi?” ⁷ uNg'wensu aka atambuila, “Shanga ibahu kitalanyu kulinga itungo ang'wi matungo naiza uTata usigiie ku ukulu nuakwe mukola.” ⁸ Kuiti mukusingiilya ingulu, itungo uNg'wau Ng'welu nuikapembya migulya nilanyu, nu nyenye mikatula mia kuiili ane pihi mu Yerusalemu nu uYahudi wihi ni Samaria kupikiila impelo ihi.” ⁹ uMukulu uYesu nai wakondya kuligitya aya, aze atuile agozee migulya, uNg'wensu ai unyasuwe migulya, ni ilunde likamukunikila aleke kumihenga ku miho ao. ¹⁰ Matungo nai agozee ki lunde ku ukendegeeli aze ulongoe, kupumpugiilya, antu a biili ai imekile pakati ao atugae ang'wenda elu. ¹¹ Akaligitya, “Unyenye antu nia ku Galilaya, ku niki mi mikile apa mugozee kilunde?”

Uyu uYesu nu ulumile migulya ki lunde ukusuka ku mpyani yiyo yiiyo anga naza mumihengile ulongoe ki lunde. ¹² Uugwa akasuka ku Yerusalemu kupuma mu lugulu nula mizeituni, naza lukoli pakupi ni Yerusalemu, lugendo nula luhiku nula kusupya. ¹³ Nai akapika aka-longola mu ghorofa naiiza ikiie. Ni enso uPetro, Yohana, Yakobo, Andrea, Filipo, Thomaso, Batholomayo, Mathayo, Yakobo Ng'wana wang'wa Alfayo, Simioni Zelote nu Yuda Ng'wana wang'wa Yakobo. ¹⁴ Ihi ai akaminkanile anga muntu ung'wi, ku ukamatiku ai akoli alongolekile mu malompi. Palung'wi ni enso ai akoli asungu, uMariamu nyinya nuang'wa Yesu, ni a heu akwe. ¹⁵ Mu mahiku nanso uPetro ai wimikile pakati a anya ndugu, anga antu 120, akaligitya, ¹⁶ Anya ndugu, ai yatulaa kusinja kina u ukilisigwa utimiligwe, naza ikali uNg'wau Ng'welu ai uligitilye ki Ilangu nilang'wa Daudi kutulika nu Yuda, naiza ai uaganuie awo nai amuambile uYesu. ¹⁷ Ku nsoko nuanso ai watulaa ung'wi itu hangi ai usingiye ilundo nilakwe nila usukiiligwa mu uwu u uaiilya” ¹⁸ (Itungili u muntu uyu ai uguile i kipango ku iko nai ukisingiye ku ubi nuakwe ni pang'wanso ai ugwie aze utongeeye itwe, u muili ukatamuka ni mala akwe ihi akatula ng'walye akahunuka. ¹⁹ Ihi nai ikiie ku Yerusalemu ai igulye kutula ili, uugwa i kipango nikanso kikitangwa ku ntambu ao, “Akeldama” nianso ingi “mugunda nua sakami.”) ²⁰ Mu mbugulu a malumbiilyo ikilisigwe, 'Lindiila ikianza kakwe kitule ikumuulu hangi ileke kugombigwa muntu ga nung'wi kieke pang'wanso,' nu 'Lekela muntu mu ngiiza wahole ilyoma nilakwe nila utongeeli,' ²¹ Nilanso ingi ingulu, ku lulo, ung'wi nua itunja naza ukaminkanile nu sese matungo a Mukulu uYesu nai upumile nu kingila mukati itu, ²² kandiilya mu wogogwa wang'wa Yohana ku pikiila u luhiku ulo nai upuilwe migulya, kusinja watule

mu kuiili nua ukunukulwa palung'wi nu sese. ²³ Akaika ntongeela ao agoha abiili, Yusufu nuitangwaa Barnaba, nai iza witangwaa ga ni Yusto nu Mathia. ²⁴ iEnso ai alompile azeligitya, “Uewe, Mukulu, nu lingile i nkolo nia antu ihi, uu ika ng'walyi nu uli kati a awa ni abiili naiza umuholanilye ²⁵ kuhola i lyoma mu uaiilya nua itumi, niiza uYuda ai witumile u ubii nu kulongola nkika niakwe.” ²⁶ Akakua kula kunsoko ao, ni kula ikamugwila uMathia naiza ai uaigwe palung'wi ni awo i itumi ikumi na ung'wi.

2

¹ Nai ikapika luhiku nula Pentekoste, ihi ai akoli palung'wi kipango king'wi. ² Kupumpugiilya ukapumila mulilo kupuma kilunde anga ng'wega utaki. ukizulya ito lihi nai amoli ikiie. ³ Papo ikapumila nimi, anga nia moto, igalanukile, ikatula migulya ao kila ung'wi ao. ⁴ Ni enso ihi akizuligwa nu Ng'wau Ng'welu nu kandya kuligitya ku ntambu ingiiza, anga uu uNg'wau Ng'welu nai ua kendepile kuligitya. ⁵ Itungili ai akoli Ayahudi nai atulaa ikiie ku Yerusalemu, akulya Itunda, kupuma kila ingu pihi ilunde. ⁶ iMililo iyi nai igigwe, idale nila antu likapemya palung'wi hangi ikaze akete u witumbi ku nsoko kila u muntu ai uigulye akuligitya ku ntambu akwe mukola. ⁷ Akalangula nu ku kuilwa, enso ai aligitilye, “Tai, awa ihi nia kuligitya shanga Agalilaya? ⁸ Ku niki usese ku uija, kila u ng'wi ku ntambu ni ku tugeeigwe ni nyenso? ⁹ Aparthia ni Amedi ni Aelamu, ni awo ni ikiie ku Mesopotamia, Uyahudi, ni Kapadokia, nu mu Ponto ni Asia, ¹⁰ mu Frigia, Pamfilia, mu Misri, ni nkika a Libya ga ni Kirene, ni aziila kupuma ku Rumi, ¹¹ Ayahudi ni alokole, Akrete ni Arabu, ku uija akuligitya mu ntambu ni yitu kutula mulimo nua uhumi nuang'wa Itunda.” ¹² Ihi ai

atulaa alangula nu ku limangiiligwa; ai itambuue enso ku enso, “ Iki kikete ndogoelyo kii?” ¹³ Kuiti i auya ai akunile azeligitya, “Awa izuigwe ku magai mageni.” ¹⁴ Kuiti uPetro akimika palung'wi ni awo ni ikumi na ung'wi, akitunta, aka atambuila, “Antu a Yudea ni ihi ni ikiie apa mu Yerusalemu, ili likumukile kitalanyu, tegeelyi ku ukendegeeli i makani ane. ¹⁵ Antu awa shanga agaile anga ni musigile, ku nsoko isaa izi ingi kidaudau saa tatu, ¹⁶ Kuiti ili ai latulaa latambulwaa kukiila munyakidagu uYoeli. ¹⁷ Yikatula mu mahiku a mpelo; Itunda uligitilye, nikahunula u Ng'wau Ng'welu nu ane ku antu uhi, Ana anyu ni ananso anyu akupumya unyakidagu, ahumba anyu akihenga muloto, ni anyampala anyu akulota ndoti. ¹⁸ Uu uu migulya a anyamilimo ane ni anyamilimo ane nia kisungu mu mahiku nanso, nikahunula u Ng'wau Ng'welu nuane, nienso akulota. ¹⁹ Nikalagiila ukuilwa migulya milunde ni kilingasiilyo pihi mihi, sakami, moto, nu utunki nua lyuki. ²⁰ Ni lya likukailwa kutula kiti nu ng'weli kutula sakami, ze ikili kupembya i siku kuu hangi naukuilwa nua Mukulu. ²¹ yikatula nia kina kila ung'wi niiza wilitanga i lina nila Mukulu ukugunika,' ²² Antu a Israeli, tegeelyi imakani aya; uYesu nua ku Nazareti, ng'wana adamu nai ukaminkiigwe nu Itunda kitalanyu ku ntendo nia uhumi nu ukuilwa, ni ilingasiilyo naza Itunda kukiila ng'wenso pa kati anyu, anga unyenye akoli ni mulingile. ²³ Kunsoko a masigo nai asigiiwe puma ng'wandyo, nu uhugu nuang'wa Itunda, ai upumigwe, nu nyenye, ku mikono a antu niabipya, ai mimagilye nu kumubulaga, ²⁴ naiza Itunda ai umunyan-sue, akauheja u uwai nua nsha kitalakwe, ku nsoko shanga ai ihumikile kitalakwe kuhumiiligwa nu wenso ²⁵ Iti gwa uDaudi ukuligitya kutula u ng'wenso, 'Ai numihengile nu Mukulu mahiku ihi ntogeela a usu nuane, ung'wenso

ukoli mukono nuane nua kigoha iti gwa shanga kuhumbeeligwa. ²⁶ Ku lulo i nkolo nane ai atulaa nu ulowa nu lulimi nulane lukuloeeligwa. Ga nu muili nuane ukikie mu ukamatiku. ²⁷ Shanga ukuleka u umi nuane ulongole ku ulungu, ang'wi shanga ukulekela u Ng'welu nuako kihenga i kiolu. ²⁸ Uewe uikile kihenga kitalane i nzila a upanga; uku ntendeela nizule ulowa ntongeela a usu nuako,' ²⁹ Anyandugu, nihumile kuligitya kitalanyu ku ukamatiku kutula Tata nuitu uDaudi; nuanso ai ukule nu kuikwa, ni kibiila kakwe kikoli palung'wi nu sese ga ni iti lelo. ³⁰ Iti gwa, aiwatuile munyakidagu hangi ai ulingile kina Itunda ai walapaa ku ilapo ni lakwe, kina ukuika ung'wi mu utuugwa nuakwe mi ituntu nila ukulu. ³¹ Ai wakayaa kihenga, hangi akaligitya kutula wiukigwa nuang'wa Kristo, 'ang'wi aiwatulaa shanga ulekilwe ku ulungu, ang'wi muili nuakwe shanga ai uoile.' ³² Uyu uYesu - Itunda ai umiukilye, naiza usese kihi ingi akuiili. ³³ Ku lulo, anga watule unyansuwe mu mukono nua kigoha nuang'wa Itunda, hangi angaitule wasingiilya ilago nila Ng'wau Ng'welu kupuma kung'wa Tata, nuanso ai udubunkilye ilago ili, naiza unyenye mukihenga nu kija. ³⁴ Kuiti uDaudi shanga ai ulumile kulongola ki lunde, kuiti ukuligitya, 'MUKULU ai uligitilye ku Mukulu nuane, ³⁵ "ikie mukono nuane nua kigoha, kupikiila ni nika azipya i alugu ako kutula ituntu kusoko a mugulu ako. ³⁶ Ku lulo ito lihi nila Israeli ni lilinge ku kulu kuulu kina Itunda umuzipilye Nuanso kutula Mukulu hangi Kristo, uyu uYesu naiza mu magilye." ³⁷ Itungili nai akija nianso, akasonswa munkolo niao, akamuila uPetro ni itumi i auya, Aluna, kitume ntuni?" ³⁸ Nu Petro aka atambuila, "Ili itunu hangi Mogigwe, kila ung'wi nuanyu, mu lina nilang'wa Yesu Kristo ku nsoko a ulekelwa nua milandu anyu, hangi mukusingiilya ikipegwa nika Ng'wau

Ng'welu. ³⁹ Kuiti kitalanyu ingi wigombya, nu ku ana anyu nu ku awo ihi niakoli kuli, antu idu ku ngele Mukulu Itunda nuitu nuikaitanga. ⁴⁰ Ku makani idu ai ukuiie nu kua sinja; ai uligitilye, “Iguni mupume mu ulelwa uwu nu ubibi.” ⁴¹ Ugwa akamasingiiltya i makani akwe hangi akogigwa, papo akongeeleka mu luhiku nulanso anga umi magana a nzogu ataatu. ⁴² Akalongoleka mu umanyisigwa nua itumi numu muhangu, mu ku uega u mukate nu mu malompi ⁴³ Woa ukapembya mu kila umi, nu ukuilwa widu ni ilingasiilyo yikitung'wa kukiila itumi. ⁴⁴ Ihi nai ahuiie ai akoli palung'wi nu kutula ni intu niao ku palung'wi, ⁴⁵ hangi ai aguiye i intu nu usali nua nu komolania ku ihi kimpyana nu u ula nua kila ung'wi. ⁴⁶ Iti gwa mahiku ze yakilaa mahiku ai alongolekile azeatulaa ni isigo ling'wi mi itekeelo, hangi ai auegile u mukate mu ito, hangi ai ihanguie indya ku ulowa nu uliuki nua nkolo. ⁴⁷ ai amulumbiye Itunda hangi aze akete u ugombigwa ni antu ihi. uMukulu ai uongeeeye mahiku ku mahiku naza atulaa akugunwa.

3

¹ Itungili uPetro nu Yohana ai atulaa atungile mi Itekeelo matungo a malompi, saa kenda. ² Muntu nua kitu-unga, kitele puma kutugwa, ai watulaa ukukenkwa kila mahiku hangi ai watulaa ukulalikigwa mu mulango nui itekeelo nuitangwaa uziza, iti ahume kulompa isongelyo kupuma ku antu nai atulaa atungile mi itekeelo. ³ Nai wakaihenga ia Petro nu Yohana akuhumbeela kingila mi Itekeelo, ai ulompile isongelyo. ⁴ uPetro, akamugondola, palung'wi nu Yohana, ai uligitilye, “kugoze usese.” ⁵ uKitele aka agoza, aze usumbiye kusingiilya kintu kitu-unga kupuma kitalao. ⁶ Kuiti uPetro akaligitya, “i mpia ni zahabu unene nimugila, kuiti iko ninkete kukipumya

kitalako. Mu lina nilang'wa Yesu Kristo nua ku Nazareti, genda.” ⁷ uPetro akamuhola ku mukono nuakwe nua kigoha, hangi akamunyansula migulya: itungo ling'wi i migulu akwe ni inungo nia makupa akwe ikalija ingulu. ⁸ Azeputa migulya, umuntu ukitele ai wimikile nu kandya kugenda; akingila mi itekeelo palung'wi nu Petro nu Yohana, azegenda, azeputangila, nu kumukulya Itunda ⁹ Antu ihi ai amihengile ukugenda nu kumukulya Itunda. ¹⁰ Akalinga kina ai watulaa yuyo muntu naiza watuilee wikiie wazelompa isongelyo mu mulango nu uziza nui itekeelo; ai izuiwe nu ukuilwa nu kukuilwa ku nsoko a iko nazakipumie kitalakwe. ¹¹ Kinya iti nai watulaa ua ambiie ia Petro nu Yohana, antu ihi ku palung'wi akamankiila mi itando ni litangwaa nilang'wa Sulemani, aze akuiwe lukulu. ¹² uPetro nai wakihenga ili, nuanso aka asukiilya i antu, “Unye antu a Israeli, ku niki muku kuilwa? ku niki mukumatunja i miho anyu kitaitu, anga kina kamuzipyaa uyu wagende ku ngulu yitu akola ang'wi malompi itu?” ¹³ Itunda nuang'wa Ibrahimu, hangi wang'wa Isaka, hangi wang'wa Yakobo, Itunda nua aTata itu, umukuiye u munyamilimo nuakwe uYesu. Uyu yuyo naiza unyenye ai muminkiiye nu kumuhita ntongeela a usu wang'wa Pilato, ga ni iti nuanso ai watulaa walamula kumuleka ilyuuku. ¹⁴ Ai mumuhitile uNg'welu hangi Munya Tai ane, ni badala akwe mikalowa u mubulagi walekwe ilyuuku. ¹⁵ Unyenye ai mamubulaga u utemi nua upanga, naiza Itunda ai umiukilye kupuma mu ashi - u sese kiakuili nia ili. ¹⁶ Itungili, ku uhuili mu lina nilakwe, u muntu uyu naiza mukumihenga nu kulinga, ai witumilwe kutula ni ingulu, uhuili niiza kukiila kung'wa Yesu uminkiiye nuanso upanga nu ukondaniie, ntogeela anyu unyenye mihi. ¹⁷ Itungili, anyandugu, mulingile kina ai mitumile mu upungu, uu nai itumile ga ni atongeeli anyu. ¹⁸ Kuiti

makani niiza Itunda ai wakaya kumutambuila ku malangu a anyakidagu ihi, kina uKristo uyu ukagisha, itungili wamakondaniilya. ¹⁹ Ku lulo, ili itunu hangi mupiluke, iti kina i milandu anyu ihume kuhegigwa lukulu, isigo apembye i matungo na kulumiila kupuminkana nu umoli nua Mukulu; ²⁰ ni kina wahume kumulagiilya u Kristo naiza wasaguwe kunsoko anyu, uYesu. ²¹ uNg'wenso yuyo niiza kusinja i ilunde limusingiilye kupikiila itungo nila kusukiiligwa i intu yihi, naiza Itunda ai uligitilye ikali ku malangu a anyakidagu ni elu. ²² Kulu kuulu uMusa ai uligitilye, 'uMukulu Itunda ukunyansula munyakidagu anga nene kupuma mu aluna anyu. Mukumutegeelya kila ikintu naiza ukumutambuila unyenye. ²³ Ikupumila kina kila muntu niiza shanga witegeelya ku munyakidagu nuanso ukulimiligwa lukulu wapume mu antu.' ²⁴ Iti gwa, ni anyakidagu ihi pumiila uSamweli ni awo nai atyatile ze yakilaa u ng'wenso, ai atambue nu kutanantya i mahiku aya. ²⁵ Unyenye ingi ana a anyakidagu hangi i lago naiza Itunda ai ulitumile palung'wi ni Isekulu, anga nai uligitilye kung'wa Ibrahimu, 'mu mbeu niako i ndugu yihi nia mihi ikukendepwa,' ²⁶ Ze yakilaa Itunda kumun-yansula u munyamilimo nuakwe, ai umulagiye kitalanyu hanza, iti amukendepwe unyenye kupiluka kupuma mu ubii nuanyu.”

4

¹ Matungo uPetro nu Yohana nai atula akuligitya ni antu, akuhani ni asunja ni i tekeelo ni asadukayo ai a atyatile. ² Ai atulaa atakisha nangaluu ku nsoko uPetro nu Yohana ai atulaa akuamanyisa i antu kutula uYesu nu kutanantya migulya a kiukigwa kung'waakwe kupuma ku ashi. ³ Aka a amba nu kuaika mu kadulumu kupikiila ki-daudau nai kityatile, ku nsoko ai yakondaa kutula mpindi.

⁴ Kuiti antu idu nai atulaa ijaa u lukani ai ahuiie; ni ngele a agoha nai atulaa ahuiie ai isigiwe kutula magana a nzogu a taano. ⁵ Ga nai yapika kidaudau luhiku nai lutyatile, kina akulu ao, anyampala ni amanyi, ku palung'wi ai ilundiie ku Yerusalemu. ⁶ uAnasi kuhani nu mukulu ai umoli, nu Kayafa, nu Yohana, nu Iskanda, ni ihi nai atulaa aluna ang'wa kuhani nu mukulu. ⁷ Nai akatula a aika uPetro nu Yohana pakati ao, ai a akoiye, “Ku uhumi kii, ang'wi ku lina kii mukituma ili?” ⁸ Uugwa, uPetro, aze wizue u Ng'wau Ng'welu, aka atambuila, “Unyenye akulu a antu, ni anyampala, ⁹ anga ize usese u luhiku nula lelo ku ukoligwa kutula ntendo ni nkende naza litumilwe ku muntu uyu nu mulwae - ku kinya uli u muntu uyu utendilwe mupanga? ¹⁰ Ebu ni likumuke ili kitalantu nu ku antu ihi mu Israeli, kina ku lina ni lang'wa Yesu Kristo nua Nazareti, naiza ai mumagilye, naiza Itunda ai umi ukilye kupuma ku ashi, ingi ku nzila akwe kina u muntu uyu ukimika apa ntongeela anyu aze ukete upanga. ¹¹ uYesu Kristo ingi igwe naiza u nyenye aze ingi ai mulimeile, kuiti naiza laikilwe kutula igwe ikulu nila kumpelo. ¹² Kutili u ugunwa ku muntu mungiza nuatula wihi. Kundogoelyo kutili ilina ingiiza pihi i lunde nai inkiigwe i antu, naiza ku nilanso ku humile kugunwa.” ¹³ Itungili nai akihenga u ugimya nuang'wa Petro nu Yohana akalinga kina ai atulaa ingi antu a uu niagila u ulingi, ai a akuiwe, akalinga kina uPetro nu Yohana ai atulaa palung'wi nu Yesu. ¹⁴ Ku nsoko ai amihengaa u muntu uyo nai uponigwe wimikile palung'wi nienso, akatula agila ni kakutambula kutula iki. ¹⁵ Kuiti nai atula akondyaa kualagiilya i itumi kuhega ntongeela ianza. ai itambuie enso ku enso. ¹⁶ Ai aligitilye, ku uatenda uli i antu awa? Ingi tai kina ukuilwa nuitumikile ku kiila enso wakumukaa ni kila ung'wi nui kiee mu Yerusalemu; shanga kuumile kulihita nilanso.

¹⁷ Kuiti, iti kina ikani ili lileke kenela mukati a antu, ebu kuakanie aleke kuligitya hangi ku untu ihi ku lina ili.

¹⁸ Ai aitangile uPetro nu Yohana mu kati aka alagiilya nangaluu aleke kuligitya ang'wi kumanyisa ku lina nilang'wa Yesu. ¹⁹ Kuiti uPetro nu Yohana ai asukiiye nu kua atambuila, “Anga ize inonee mi miho ang'wa Itunda kumija unyenye kukila Itunda, lamuli akola. ²⁰ Ndogoelyo usese shanga kuumile kuleka kuligitya imakani naiza kumaine nu kumija.” ²¹ Ze yakilaa kuakania nangaluu uPetro nu Yohana, ai a alekile alongole. Shanga ai ahumile kulija i nsoko ihi na kua aalya, ku nsoko antu ihi ai atulaa akumukulya Itunda ku iko nai katulaa katulikaa.

²² uMuntu nai watulaa wasingiilya u ukuilwa nua uguniki ai upikiie ilika la myaka makumi anee ikilo. ²³ ze yakilaa kualekela ilyuuku, uPetro nu Yohana akapembya ku antu ao nu kuaganuila ihi naiza i akuhani akulu ni anyampala ai atulaa a atambuie. ²⁴ Nai akija, ai ituntile ku palung'wi kung'wa Itunda nu kuligitya, “Mukulu, uewe nai u umbile ilunde ni ihi nu luzi ni kila ikintu mukati akwe, ²⁵ u ewe naiza, ku Ng'wau Ng'welu, ku ilangu ni lang'wa tata itu uDaudi, munyamulimo nuako, ai uligitilye, “Ku niki i antu a ingu itumile u minyomo, ni antu amasigi-ila i makani nishanga anonee? ²⁶ iAtemi ihi ikitile ku palung'wi, ni ahumi ilundiie ku palung'wi ku Mukulu nu ku musagulwa nuakwe.” ²⁷ Igi kulu kuulu, ihi uHerode nu Pontio Pilato, palung'wi ni antu a ingu ni antu a Israeli, ai ilundiie ku palung'wi mu kisali iki ku munyamulimo nuako nu ng'welu uYesu, naiza ai umupuguhie i makuta. ²⁸ Ai ilundiie ku palung'wi kituma ihi niiza u mukono nuako nu ulowa nuako ai umalagiiye puma u ng'wandyo ze ikili kupumila. ²⁹ Itungili, Mukulu, gozeela u ukangi nu ao, hangi uakendepe i anyamulimo niako kululigitya u lukani nu lako ku ugimya wihi. ³⁰ Iti kina

nu kugoola u mukono nuako kuguna, i ilingasiilyo nu ukuilwa ihume kupumila kukiila i lina nila munyamilimo nuako ni ng'welu uYesu.”³¹ Nai akakondya kulompa, nkika naiza ilundiie ku palung'wi ikahingisigwa, ni ihi ikizuligwa u Ng'wau Ng'welu, hangi ai atambue u lukani nulang'wa Itunda ku ugimya.³² Ngele nkulu a awo nai ahuiie ai atulaa ni nkolo nu Ng'wau Ng'welu ung'wi; hangi kutili ga nung'wi ao nai uligitilye kina kihi nai usaile ai katulaa kakwe mukola; badala akwe ai atulaa ni intu yihi muhangu.³³ Ku ngulu nkulu i itumi ai atulaa akutanantya u ukuiili nua kutula wiuki nua Mukulu uYesu, nu ukende ukulu ai watulaa migulya ao ihi.³⁴ Ai kutili anga muntu wihi mukati ao nai ukepewe i maintu, ku nsoko antu ihi nai akete i mabada a iwanja ang'wi ito, ai aguiye nu kuleta i mpia nia intu nai atulaa aguiye.³⁵ nu ki ika pihi a migulu a itumi. Nu ugalanigwa ai witumilwe ku kila muhuiili, kuniganiila ni kila ung'wi nai u uiwe.³⁶ uYusufu, mulawi, muntu kupuma ku Kipro, ai winkiigwe i lina Barnabasi ni itumi (nanso ai impyanigwe, ingi mukende nu upoeelya).³⁷ Aze ukete mugunda, ai u uguiye nu kuleta i mpia, akaiika pihi a migulu a itumi

5

¹ Iti gwa, muntu ug'wi nai witangwaa Anania, nu Safira musungu akwe, ai aguiye ipatyo nila nsailo,² nu kupiha ipatyo nila mpia nai aguiye (ga nu musungu akwe ai ulilingile ili), nu kuleta ipatyo nilisigile nu kuika mu migulu a itumi.³ Kuiti uPetro ai uligitilye, “Anania, ku nik u mulugu umizuiye inkolo ako kuligitya uteele ku Ng'wau Ng'welu nu kupiha ipatyo nila mugunda?⁴ Itungo nai watulaa likili kuguligwa, shanga ai latulaa nsailo ako? Hangi zeyakilaa kuguligwa, shanga ai likoli mu ulamuli nuako? itulikile uli usige ikani ili munkolo

ako? Shanga uakongee anga ana adamu, ila umukongee Itunda.”⁵ Mu kija imakani aya, uAnania ai ugwie pihhi nu kutinanga inkolo. Nu woa ukulu ai uaziie ihi nai aligulye ili.⁶ Ahumba akapembya ku ntongeela nu kumuikila mu sanda, nu kumutwala kunzi nu kumuika.⁷ Ze yakilaa masaa ataatu iti, u musungu nuakwe ai wingie mukati, aze shanga ulingile naza katulaa kipumie.⁸ uPetro akamutambuila, “Ntambuile, anga aza ize muguiye u mugunda ku nsailo nanso.” Akaigitya, “Uu, ku nsailo yiyo.”⁹ Iti gwa uPetro akamutambuila, “Ikutulika uli kina migombilye ku palung'wi ku mugema u Ng'wau Ng'welu nua Mukulu? Goza, i migulu a awo naza amu ikile u mugoha nuako ikoli pa mumpita, hangi aku ukenga nu ku utwala kunzi.”¹⁰ Kupumbugiiya akagwa mu migulu ang'wa Petro, akatinanga inkolo, ni awo i ahumba akapembya mu kati akamuhanga wakondyaa kusha. Akamukenka nu kumutwala kunzi, nu kumuika pakupi nu mugoha nuakwe.¹¹ Woa ukulu ukapembya migulya a itekeelo lihi, nu migulya a ihi nai igulye i makani aya.¹² Ilingasiilyo idu nu ukuilwa ai yatulaa yukupumila mukati a antu ku kiila mikono a itumi. Ai atulaa palung'wi mi itando nilang'wa Sulemani.¹³ Kuiti, kutili u muntu mungiiza nui nsuta nai watulaa nu ugimya nua kuambinkana ni enso; ga ni iti, ai inkiigwe ikulyo migulya a antu.¹⁴ Ga ni ahuiili idu ai atulaa akongeeleka ku Mukulu, ingele nkulu a agoha ni asungu.¹⁵ ngeli kina ga nai akenkile u ulwae mu kisali, nu kualalisha mu ulili nu mu makoshi, iti kina uPetro anga watule ukukila u mululi nuakwe uhume kusima migulya ao.¹⁶ Ga ni pan'wanso, ngele nkulu a antu ai apembilye kupuma isali ni ipilimikiye iYerusalemu, aze a aletile i alwae ni ihi nai ahalinkaniwe ni nkolo ni nshafu, ni ihi ai agunilwe.¹⁷ Kuiti u kuhani nu mukulu ai unyansukile, hangi ihi nai atulaa palung'wi nu ng'wensu

(naza ingi a makumbiko a asadukayo); hangi ai izuiwe nu wilu ¹⁸ akagoola i mikono ao kua amba i itumi nu kua ika mukati a kadulumu nila mu hangu. ¹⁹ Ni matungo a utiku u malaika nua Mukulu akamilugula i milango a kadulumu nu kuatongeela kunzi nu kuligitya. ²⁰ Longoli, mimike mi tekeelo nu kuatambuila i antu imakani ihi na upanga uwu.” ²¹ Nai akija ili, ai ingie mi tekeelo matungo a maniambwa nu kumanyisa. Kuiti, u kuhani nu mukulu ai uzile ni ihi nai akoli nu ng'wensu, nu kitangiisa i anza lihi ku palung'wi, ni anyampala ihi nia antu a Israeli, nu kua lagiilya mu kadulumu iti kualeta i itumi. ²² Kuiti i anyamulimo nai akalongola, shanga ai a ahangile mu kadulumu, ai asukile nu kuaganuila. ²³ Kuhangile i kadulumu ilugaiwe iza, ni asunja imikile pa mulango, kuiti nai katula ku ulugula, shanga kihenga u muntu mukati.” ²⁴ Itungili itngo u jemedari nua itekeelo ni akuhani akulu nai akija i makani aya, ai ingiwe nu woa ukulu ku nsoko ao, azesiga likutulika uli ikani ili. ²⁵ Ugwa ung'wi akapembya nu kuatambuila, “iAntu naza muaikile mu kadulumu imikile mi itekeelo nu kumanyisa i antu.” ²⁶ Iti gwa u jemedari ai ulongoe palung'wi ni anyamulimo, nu kualeta, kuiti bila a kituma u minyomo, ku nsoko ai a itumbile i antu akuhuma a akue ku magwe. ²⁷ Nai akondya kualeta, ai a ikile ntongeela a ianza, uKuhani nu mukulu aka akolya, azeligitya, ²⁸ “Aza kulagiye muleke kumanyisa ku lina ili, hangi mukili mumizuiye i Yerusalemu ku umanyisa nu anyu, nu kuhung'wa nsula a kuleta isakami a muntu uyu migulya itu. ²⁹ Kuiti uPetro ni itumi aka sukiilya. “Kusinja kumukulye Itunda kukila i antu. ³⁰ Itunda nua atata itu ai umiukilye uYesu, nai mumubulagile, ku kumutumbika migulya i ikota. ³¹ Itunda ai umukuiye mu mukono nuakwe nua kigoha, nu kumuzipya kutula Mukulu hangi muguni, kupumya upeli ku Israeli, nu ulekelwa nua mi-

landu. ³² Usese ingi akuiili nia makani aya, nu Ng'wau Ng'welu, naiza Itunda umupumilye ku awo ni imukulyaa.”
³³ Ianyi anza nai akija iti, ai a ambilwe ni ikuo akalowa kuabulaga i itumi. ³⁴ Kuiti u pharisayo nai witangwaa Gamalieli, ng'walimu nua malagiilyo, nai ukuigwe ni antu ihi, ai wimikile nu kualagiilya i itumi aholwe kunzi ku itungo ikupi. ³⁵ Iti gwa aka atambuila, “Agoha nia Israeli, tuli ahugu nangaluu ni iko ni mukusigiila kua tendeeda i antu awa. ³⁶ Ku nsoko, ikali niaki ilee, uTheuda ai wimikile nu kitendiisa kutula muntu mukulu, ni ngele a antu, apikiie magana anne ai amutyatile. Ai ubulagilwe, ni ihi nai atulaa amukuiye ai asapatie nu kulimila. ³⁷ Ze yajilaa u muntu uyu, uYuda mu Galilaya, ai uhumbukile i mahiku nanso nia kukilisigwa ualigwa, aka aluta i antu idu ku kituli kakwe. Nu ng'wensu ga ai ulimie ni ihi nai atulaa amukuiye ai asapatie. ³⁸ Itungili ku mutambuila, ihuji ni antu awa hangi mualeke i akola, ku nsoko, anga i masigo aya ang'wi mulimo uwu ingi wa antu ukugung'wa. ³⁹ Kuiti anga utule wang'wa Itunda, shanga mukuhuma ku ugilya; muhumile ga ukuhanga muki kilya ni Itunda.” Iti gwa, ai alutilwe ni imakani akwe. ⁴⁰ Ugwa, ai aitangile i itumi nuku a kua nu kualagiilya aleke kuligitya ku lina nilang'wa Yesu, nu kualeka alongole yao. ⁴¹ Ai ahigile ntongeela a ianza aze iloile ku soko a aligwa kutula akagisha nu kuhita ku kuligwa ku nsoko a lina ni lanso. ⁴² Ku lulo, kila luhiku, mukati i tekeelo nu kupuma mi ito kupikiil ito ai alongolekile kumanyisa nu kutanantya uYesu kina Musagulwa.

6

¹ Itungili mu mahiku aya, matungo i ngele a amany-isigwa nai ikatulaa i kongeeleka, u witushi nua Ayahudi nia ki Yunani ai landilye ku a Ebrania, kunsoko ahimbi ao

ai atulaa akiwa mu womolang'yi nua kila luhiku nua ndya. ² Itumi ikumi na abiili ai aitangile u milundo wihi nua amanyisigwa nu kuligitya, “Shanga iziza kita itu kululeka u lukani nulang'wa Itunda nu kua aiilya mu meza. ³ Ku lulo anyandugu, holang'yi, agoha mupungati, kupuma mukati anyu, antu akende, ni izue u Ng'wau Ng'welu nua upolo, naza kuhumile kuinkiilya u uailya uwu. ⁴ Nu sese, ku ulongoleka ikali kulompa nu mu uailya nua lukani. ⁵ Uganuli nua ukaliloelya ianza lihi. Iti gwa ikamuholania uStefano, muntu nuizuee uhuiili nu Ng'wau Ng'welu, nu Filipino, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena, nu Nikolao, muokole kupuma ku Antiokia. ⁶ Ahuiili ai a aletile i antu awa ntongeela a itumi, nai alompile ni panyambele aka aikiilya i mikono ao. ⁷ Iti gwa, lukani nulang'wa Itunda likenela; ni ngele a amanyisigwa ai ikiile kongeeleka uko ku Yerusalemu; ni ngele nkulu a akuhani aka ukulya u uhuiili. ⁸ Nu Stefano, nai wizuee u ukende ni ngulu, ai watulaa ukituma ukuilwa ni ilingasiilyo ikulu mukati ao mu antu. ⁹ Kuiti pang'wanso akanyansuka ang'wi ao a antu atyatiili itekeelo ni litangwaa itekeelo nila Mahulu, ni la a Kirene hangi la Aesksnderia, ni ang'wi kupuma ku Kilikia ni Asia. Antu awa ai atulaa akikolenkeelya nu Stefano ¹⁰ Kuiti, shanga ai ahumile ki kilya nu upolo nua Ng'wau Ng'welu naiza uStefano ai watulaa ukutumila mu witambuili. ¹¹ Uugwa ai uapembeseeye ang'wi a antu ku kinkunku kuligitya, “Kigulye uStefano ukuligitya makani a kimeli kung'wa Musa ni kung'wa Itunda.” ¹² Ai a asingilye i antu, anyampala, ni amanyi, nu kumuhanga uStefano, akamuamba, nu kumuleta ntongeela i anza, ¹³ aka aleta ia kuiili nia uteele, azeligitya, “umuntu uyu shanga ukuleka kitunta i makani ni mabii ku kianza iki ni kelu ni ilagiilyo. ¹⁴ Ku iti kumigulye ukuligitya kina uyu uYesu nua ku Nazareti ukubipya i nkika apa nu kuikaila i

ntendo nai kinkiigwe nu Musa.” ¹⁵ Kila ung'wi nai ukoli mi ananza, akatunja i miho akwe kumugozeela uStefano, ni enso akihenga u usu nuakwe ai watulaa anga usu wang'wa malaika.

7

¹ uKuhani nu mukulu akaligitya, “makani aya ingi a tai?” ² uStefano akaligitya, Anya ndugu ni a tata ane, ntegeelyi u nene; Itunda nu ikulyo ai umupumie u tata nuitu u Abrahamu matungo nai ukoli ku Mesopotamia, ze wakili kikie ku Harani,' ³ akamuila, 'Hega mi ihi ako ni anya ndugu ako hangi ulongole mi ihi ni nikakulagiila.' ⁴ Iti gwa akahega mihi a Ukalidayo akikie ku Harani, kupuma papo, ze yakilaa u tata nuakwe kusha, Itunda akamuleta mi ihi iyi, ni ikiie itungili. ⁵ Shanga ai uminkiiye kihi anga usali nuakwe, ai kutili ipatyo ga nila kuika u mugulu. Kuiti uAbrahamu ai upewe ilago ze ikili ga nu kulija ung'wana kina ukupegwa ihi anga isalo ni lakwe nu ulelwa nuakwe. ⁶ Itunda ai wituntile nu ng'wensu iti, nia kina ulelwa nuakwe ai uziikie mi ihi a uziila, ni kina i akola ihi nia kuko akuatenda kutula atugwa ao nu kuatenda ibibi ku itungo nila myaka magana anne. ⁷ Nu Itunda akaligitya, nikaulamula u ingu niiza ukumutenda aholwa, ni i zeyakilaa nia pang'wanso akupuma nu kumpoelya mu nkika iyi! ⁸ Hangi akaminkiilya uAbrahamu ilago nila kidamu, itigwa u Abrahamu akatula tata wang'wa Isaka akamutwala i kidamu luhiku nula mu nana; uIsaka akatula tata wang'wa Yakobo, nu Yakobo akatula tata nua isekulu itu ikumi na abiili. ⁹ ilsekulu ni itu akamuonela wilu uYusufu aka mugulya mu ihi a ku Misri, nu Itunda ai watulaa palung'wi nu ng'wensu, ¹⁰ hangi akamuguna mu lwago nu lakwe, nu kuminkiilya kipegwa nu upolo ntongeela ang'wa Farao mutemi nua ku Misri. uFarao akamuika watule muhumi migulya a Misri nu migulya

a ito ni lakwe lihi. ¹¹ Uugwa ikatula ni nzala nkulu nu lwago lidu mu ihi a Misri ni Kanani, ni a tata itu shanga ai aligilye indya. ¹² Kuiti uYakobo nai wakija ikoli idya ku Misri, ai ualagiiye i atata itu ku nkua ang'wandyo. ¹³ Mu muhinzo nua kabiili uYusufu akilagiila ku aluna akwe, anyandugu ang'wa Yusufu akakumuka kung'wa Farao. ¹⁴ uYusufu aka alagiilya i aluna akwe alongole kumuila uYakobo tata nuao waze ku Misri, palung'wi ni anya ndugu akwe, kuhanguila antu ihi ingi makumi mupungati na ataano. ¹⁵ Iti gwa uYakobo akasima ku Misri; Uugwa akasha ng'wensu palung'wi ni atata itu. ¹⁶ Akaholwa ga nu ku Shekemu akaikwa mu kibiila naiza uAbrahamu ai ukiguile ku ipande nia mpia kupuma ku ana ang'wa Hamori uko ku Shekemu. ¹⁷ Matungo a ilo ilago naiza Itunda ai umulagile uAbrahamu nai lahumbeela, antu aze atulaa ongeeleka uko ku Misri, ¹⁸ matungo nanso ai u ukile mutemi mungiiiza migulya a Misri, mutemi ni shanga umulingile u Yusufu. ¹⁹ uMutemi uyu nu mungiiiza waka akongela i antu itu nu kuatenda ibibi i a tata itu, nu kuaguma i ana ao ni adabu iti aleke ki kie. ²⁰ Mu matungo nanso uMusa ai utugilwe; ai muziza ntongeela ang'wa Itunda, akalelwa myeli itaatu mi ito nilang'wa tata nu-akwe. ²¹ Itungo nai ugumilwe, u munanso nuang'wa Farao ai umuhoile akamulela anga ng'wana nuakwe. ²² uMusa ai umanyisigwe umanyisigwa wihi nua ku Misri; ai munyan-gulu mu nkani nu mu ntendo. ²³ Kuiti ze yakilaa kutimilya myaka makumi anne, ikamuziila mu nkolo akwe kuagen-deela i anyandugu akwe, ana a Israeli. ²⁴ Nai akamihenga mu Israeli ukutendeelwa ubii, uMusa ai umuguniye nu kususha u ubii nai watula ukumuonela ku kumukua u mu Misri: ²⁵ aze usigile kina i anya ndugu akwe akulinga kina Itunda ukuaguna ku mukono nuakwe, kuiti shanga ikalinga. ²⁶ Luhiku nai lutyatile akalongola ku ang'wi a

Aisraeli nai atulaa akilea; wakagema kuahunga; azeligitya, 'Akulu, Unyenye ingi mi ndugu; mbona mukilea nyenye ku nyenye?' ²⁷ Kuiti nai umuleile u munyakisali nuakwe akamugumiila kuli, nu kuligitya, 'Nyenyu nu kuikile wi muhumi hangi wi mulamula antu?' ²⁸ Uewe uloilwe kumbulaga, anga naza umubulagile u Mumisri igulo?" ²⁹ uMusa akamanka ze yakilaa kija ayo; akatula muziila mu ihi a Midiani, naiza akatula tata nua ana abiili. ³⁰ Ze yakilaa myaka makumi anne kukila, malaika akamupumila mu ibambazi nila lugulu nua Sinai, mu lulimi nula moto mukati i kundui. ³¹ Matungo uMusa nai wakihenga u moto, ai ukuiwe iko nai ukihenga, hangi nai ugemile kukihumbeela iti kukigoza, luli nila Mukulu likamuzila luzeligitya, ³² Nene Itunda nua atata ako, Itunda wang'wa Abrahamu, hangi wang'wa Isaka, hangi wang'wa Yakobo; uMusa ai ukagatile hangi shanga akagema kugozeela. ³³ Mukulu akamutambuila, Tugula i ilatu niako, inkika nuimikile ingi kianza kelu. ³⁴ Nihengaa u lwago nula antu ane niamoli ku Misri; Nijaa kulwala kitalao, nu nene nasimaa iti niagune; itungili pembya, nikakulagiilya uewe ku Misri.' ³⁵ Uyu uMusa naiza amuhitile, itungo nai aligitilye, 'nyenyu nukuikile kutula wi muhumi hangi mulamuli nuitu?' - ai watulaa yuyo ng'wensu Itunda ai umulagiye atule muhumi hangi muguni. Itunda ai umulagiye ku mukono nuang'wa malaika naiza ai umupumiye uMusa mi ikundui. ³⁶ uMusa ai uatongee kupuma ku Misri ze yakilaa kituma u ukuilwa ni ilingasiilyo mu Misri nu mu luzi nula shamu, nu mu ibambazi ku itungo nila myaka makumi anne. ³⁷ Ingi uMusa yuyo nai uatambuie i antu a Israeli kina, 'Itunda ukumunyansuilya munyakidagu kupuma mukati a anyandugu anyu munyakidagu anga nene' ³⁸ Uyu ingi muntu niiza mu i anza mi ibambazi nu malaika naiza ai utambue nu ng'wensu mu lugulu nula

Sinai. Uyu yuyo muntu naiza ai watulaa ni atata itu, uyu ingi muntu naiza ai usingiye u lukani nulukete u upanga nu kuinkiilya usese. ³⁹ Uyu ingi muntu naiza i atata itu ai ahitile ku mukulya; ai amugumiie kuli, nu mu nkolo niao ai apilukie ku Misri. ⁴⁰ Mu itungo nilanso ai amutambuie uHaruni. 'kuzipilye i itunda ni ika kutongeela. Uyu uMusa, nai watulaa uku utongeela kupuma kihi a ku Misri, shanga kulingile nai kimihangile,' ⁴¹ Iti gwa ai azipilye ndama ku mahiku nanso nu kupumya isongelyo kung'wa nuanso u dudu hangi akiloelya ku nsoko a mulimo nua mikono ao. ⁴² Kuiti Itunda ai uapiue nu kuinkiilya ipoelye i nzota nia kilunde, anga nai ikilisigwe mu mbugulu a anyakidagu, 'Itii, mampumilyaa unene i masongelyo a ikali nai muisinzile mi ibambazi ku matungo a myaka makumi anne, ito ni lang'wa israeli' ⁴³ Makigombaa i kitala nika kutankanila ni kang'wa Moleki ni inzota niang'wa Itunda refani, nu mululi ni mu uzipilye nu kuipoelya enso; hangi kumutwala kuli ikilo ni Babeli.' ⁴⁴ aTata anyu ai akete i kitala nika kutankanila nika ukuiili mu ibambazi, anga Itunda nai ulagiye nai utambue nu Musa, kina ukukizipya ku mpyani a iko nai ukihengile. ⁴⁵ Iki ingi kitala naiza a tata itu ku itungo ni lao, ai aletilwe mu ihi nu Joshua. Iki ai kipumie matungo nai ingie kusala u ingu naiza Itunda ai uazunsilye ze yakilaa u umoli nu a a tata itu. Iki ai kituile iti kupikiila luhiku u Daudi, ⁴⁶ naiza ai uligilye u ugombigwa mu miho ang'wa Itunda; nu kulompa kuduma likalo kung'wa Itunda nuang'wa Yakobo. ⁴⁷ Kuiti uSelemani ai umuzengee ito Itunda. ⁴⁸ Ga ni iti Nukoli kigulya shanga wikiie mu mato nazengilwe ku mkono; iki iti anga u munyakidagu nai uligitilye. ⁴⁹ Ilunde ingi ituntu nilane nila ukulu, ni ihi ingi nkika a kuikila migulu ane. Ito la mpyani kii Mukunzengela?, uligitilye Mukulu; ang'wi ingi pii i nkika ane na akusupilya?

⁵⁰ Shanga mukono nuane nuitumile izi i intu yihi?' ⁵¹ Unye antu niakete nkingo nkaku ni shanga mutawe i kidamu mu nkolo ni akutwi, kila nkua mimukingila u Ng'wau Ng'welu,' mukituma anga i a tata anyu nai itumile. ⁵² Ingi munyakidagu kii mu anyakidagu naiza i a tata anyu shanga ai amagilye? Ai a abulagile i anyakidagu ihi nai apumie ze ikili u upembelyo nua Ung'wi munya Tai ane; ni itungili matulaa ahugi hangi abulagi akwe ga, ⁵³ unye antu nai musingiye ilagiilyo ilo nai lilagiigwe nu malaika kuiti shanga ai muliambile.” ⁵⁴ Uugwa i anyi anza nai akija imakani aya, ai asonsilwe i nkolo niao, akamukilisilya i mino uStefano. ⁵⁵ Kuiti nuanso, aze watulaa wizue u Ng'wau Ng'welu, ai ugozile kilunde ku ukendegeeli hangi akihenga ikulyo nilang'wa Itunda,' nu kumihenga uYesu wimikile mukono nua kigoha nuang'wa Itunda. ⁵⁶ uStefano akaligitya, “Goza nihengaa ilunde lalugukaa, nu Ng'wana wang'wa Adamu wimikile mukono nua kigoha nuang'wa Itunda.” ⁵⁷ Kuiti i anyi anza akazogolya ku luli nula migulya, akakiila i akutwi ao, aka mumankiila ku palung'wi, ⁵⁸ akamuguma kunzi a kisali nu kumukua i magwe; ni akuiili akatugula i ang'wenda ao nia kunzi nu kuika pihi pakupi ni migulu a muhumba nuitang-waa Sauli. ⁵⁹ Nai atulaa akumukua i magwe, uStefano ai ulongolekile kumitanga u Mukulu nu kuligitya, “Mukulu Yesu, singiilya i nkolo ane,”. ⁶⁰ Akatugama nu kitanga ku luli lukulu, “Mukulu, leka kua ailya u mulandu uwu. “Nai wakaligitya aya, akatinanga inkolo.

8

¹ uSauli ai watulaa ukoli mu wigombya nua nsha akwe. luhiku nulanso papo nai wandilye kuaja nsuta ni itekeelo nai likoli ku Yerusalemu; ni a huiili ihi nai asapatie mu isali nia Yudea ni Samaria, kwaala i itumi. ² Antu a

kinyauwai ai amuikile uStefano nu kuzipya u hongeelya ukulu migulya akwe. ³ Kuiti uSauli ai ulimeile nangaluu itekeelo. Ai ulongoe ito ku ito nu kuakweha kunzi asungu i agoha, nu kuagumila mu kadulumu. ⁴ Ahuiili naza atulaa asapatie ai akili akulutanantya u lukani. ⁵ uFilipo akasima mu kisali nika Samaria nu kumutanantya uKristo Yesu ⁶ Ze yakilaa i anyianza kija nu kihenga i ilingasiilyo nai witumile u Filipo; akaika ukendegeeli migulya a iko nai uligitilye. ⁷ Kupuma papo i antu idu nai igulye, ahing'wi ai a apumile i antu kunu akulila ku luli lukulu, hangi idu nai akule igandi ni akitele ai agunilwe. ⁸ Hangi ai ukoli ulowa ukulu mu kisali. ⁹ Kuiti ai ukoli muntu ung'wi mu kisali nikanso i lina nilakwe Simioni, naiza watulaa ukituma ulogi; naza ai u utumie kua kuila i antu a ingu nua Samaria, itungo wazeligitya kina nuanso ingi muntu nua kusanigwa. ¹⁰ ia Samaria ihi puma nu muniino ga nu mukulu, akamutegeelya; akaligitya; “umuntu uyu igi iyo i ngulu ang'wa Itunda naiza ingi mukulu.” ¹¹ Akamutegeelya, ku ndogoelyo wa akuie ku itungo ilipu ku ulogi nuakwe. ¹² Kuiti itungo nai ahuiie kina uFilipo ai utanantilye migulya a utemi nuang'wa Itunda nu migulya a lina nilang'wa Yesu Kristo, ai ogigwe, agoha ku asungu. ¹³ Nu Simioni mukola ai uhuie: ze yakilaa kogigwa, akalongoleka kutula nu Filipo; nai waki-henga i ilingaasiilyo nu ukuilwa nai watula ikitung'wa, ai ukuiwe. ¹⁴ Matungo i Itumi niaku Yerusalemu nai akija kina ku Samaria asingiilya u lukani nulang'wa Itunda, aka alagiilya uPetro nu Yohana. ¹⁵ Matungo nai atulaa akusima aka alompeela; kina amusingiilye u Ng'wau Ng'welu. ¹⁶ Kupikiila itungo nilanso, u Ng'wau Ng'welu ai watulaa wakili kuasimiila ga nung'wi ao; ai atulaa ogigwa udu ku lina nila Mukulu uYesu. ¹⁷ Uugwa uPetro nu Yohana aka aikiilya i mikono, ni enso akasingiilya u

Ng'wau Ng'welu. ¹⁸ Matungo uSimioni nai wakihenga kina u Ng'wau Ng'welu wapumigwa kukiila kuikigwa i mikono ni itumi; akalowa kuinkiilya mpia, ¹⁹ Akaligitya, “Ninkiilyi ingulu iyi, iti kila ni nikamuikiilya u mukono wasingiilye u Ng'wau Ng'welu.” ²⁰ Kuiti uPetro akamutambula, i mpia niako palung'wi nu ewe ilimililee kuli, ku nsoko usigile kina i ipegwa ni ang'wa Itunda iligigwa ku mpia. ²¹ Umugila ipatyo mu ikani ili, ku nsoko inkolo ako shanga ngoloku ntongeela ang'wa Itunda. ²² Iti gwa ile itunu u ubii nuako nu kumulompa Itunda kwaala ukulekelwa i masigo na munkolo ako. ²³ Ku ndogoelyo kihenga ukoli mu uhungu nua uwai ni kitungo nika mulandu.” ²⁴ uSimioni akasukiilya nu kuligitya, “Mulompi uMukulu ku nsoko ane, ku nsoko i makani ihi ni mumaligitilye ahumile kumpumila. ²⁵ Matungo uPetro nu Yohana nai atula akuila nu kutanantya u lukani nula Mukulu, ai asukile ku Yerusalemu ku nzila yiyo; ai atanantilye i nkani ninza mu ijiji idu nia a Samaria. ²⁶ Uugwa u malaika nua Mukulu akitambulya nu Filipo akaligitya, “Elye hangi ulongole takama mu nzila ni longoe pihi a Yerusalemu kutunga ku Gaza.” (Nzila iyi ikoli mu ibambazi). ²⁷ Akelya nu kulongola. Goza, ai ukoli muntu nua ku Ethiopia, Towashi ukete uhumi ukulu pihi a kandase; malkia nua Ethiopia. Nai uikilwe migulya a itulyo nilakwe lihi; nu ng'wensu ai watulaa walongolaa ku Yerusalemu ki kumbika. ²⁸ Ai watulaa ukusuka wikie mu mutuka nuakwe ukusoma mbugulu a munyakidagu uIsaya. ²⁹ Ng'wau Ng'welu akaligitya nu Filipo, “Hum-beela pakupi nu mutuka uwu uambinkane nu wensu. ³⁰ Iti gwa uFilipo akalongola i ntambo, akamija ukusoma mu mbugulu ang'wa Isaya; akaligitya, Itii, ulingile nu kukisoma?” ³¹ uMuethiopia akaligitya, “nikahuma uli muntu anga wahite kuntongeela?” Akamusinja uFilipo

wanankile mu mutuka nu kieke palung'wi nu ng'wenso. ³² Itungili ilundo nila ukilisigwa nai utuile ukulisoma uMuethiopia ingi ili, ai utongeewe anga ng'waa nkolo kulongola ku usinzilwo kusinzwa ai ukilagile ihi twii, shanga ai ukunukua ilangu nilakwe; ³³ ku kinya uwai kakwe ulamuli nua kwe ai uhegigwe; Nyenyu ukuganuila u ulelwa nuakwe? u likalo nulakwe lahegigwe mihi.” ³⁴ Ugwa u towashi akamukolya uFilipo, nu kuligitya, “nukulompile, ingi munyakidagu kii naiza utambuwe inkani niakwe, ingi kutula ng'wenso, ang'wi nia muntu mungiiza?” ³⁵ uFilipo ai wandilye kuligitya, ai wandilye ku ukilisigwa uwu nuang'wa Isaya kumutanantilya nkani yang'wa Yesu ³⁶ Aze akoli munzila, akapika pa mazi, utowashi akaligitya, “Goza, akoli i mazi apa ntuni ni kikingie ndeke kogigwa”, ³⁷ (imakani aya, ' Iti gwa uMuethiopia akasukiilya, “nihuiie kina uYesu Kristo ingi ng'wana wang'wa Itunda.” amutili mu mbugulu nia kali). Papo uMuethiopia akalagiilya u mutuka wimike. ³⁸ Ai alongoe mukati a mazi, palung'wi uFilipo nu towashi, uFilipo akamoja. ³⁹ Matungo nai akapuma mu mazi, Ng'wau Ng'welu nua Mukulu akamutwala uFilipo kahelu; utowashi shanga akamihenga, akalongola i nzila akwe waze ulumbiye. ⁴⁰ Kuiti uFilipo akapumila ku Azolo, ai ukiile mu mukoa uwo nu kutanantya nkani ninza mu isali yihi kupikiila nai wakapika ku Kaisaria.

9

¹ Kuiti, uSauli, ai ulongolekile kuligitya u utumbani ga nuwu nua nsha ku amanyisigwa a Mukulu, akalongola kung'wa kuhani nu mukulu ² nu kulompa ibada kunsoko a matekeelo uko ku Dameski, iti kina anga wamulije muntu nukoli mu nzila iyo, atule mugoha ang'wi musungu,

wa atunge nu ku aleta ku Yerusalemu. ³ Ga nai wat-
ula ulongoe muhinzo, ai ipumie kina nai wahumbeela
ku Dameski, kupumpugiilya ika melya pihi pihii welu
kupuma kilunde, ⁴ nung'wensu wakagwa pihi hangi akija
luli lukumutambuila, “Sauli, Sauli, mbona ukunaja un-
ene?” ⁵ uSauli akasukiilya, Wi nyenyu u ewe Mukulu?
uMukulu akaligitya, “Unene ng'wensu Yesu nuku ntasha;
⁶ Kuiti nyansuka, ingile mu kisali, nu ewe ukutambuilwa
nu takiwe kituma. ⁷ iAntu awo nai akugenda palung'wi
nu Sauli akakilaga ihi twii, aze ategeeye u luli, shanga
ikihenga u muntu. ⁸ uSauli akanyansuka mu ihi nai
kunukue i miho akwe, shanga akahuma kihenga i kintu,
akamuamba u mukono akamuleta kupikiila ku Dameski.
⁹ Ku mahiku ataatu shanga ukihenga, shanga ukulya,
ang'wi kung'wa. ¹⁰ Uugwa ai ukoli u mumanyisigwa
ku Dameski i lina nilakwe Anania, uMukulu ai uligiti-
lye nu ng'wensu mu muloto, 'Anania.” Nu kuligitya, “
Goza, nkoli apa, Mukulu. ¹¹ “uMukulu akamutambuila,
“Nyansuka ulongole mu kisali nikitangwaa Nyofu, nu
mu ito nilang'wa Yuda ukolye muntu kupuma ku Tarso,
nuitangwaa Sauli; ndogoelyo umoli ukulompa; ¹² hangi
aza umihengile mu muloto u muntu i lina nilakwe Anania
ukingila nu kumuikiilya i mikono migulya akwe iti kina
walije kihenga. ¹³ Kuiti u Anania akasukiilya, “Mukulu,
nijaa inkani nia muntu uyu ku antu idu, ku ngele kii nuku-
atendeela ubi i elu nia uko ku Yerusalemu; ¹⁴ Apa ukete
u uhumi kupuma kung'wa kuhani nu mukulu kumuamba
kila ung'wi nuenda litanga i lina nilako. ¹⁵ Kuiti uMukulu
akamutambuila, “Longola, ku ndogoelyo nuanso ingi
kiseme kihoiwe kitolane, walihole ilina nilane ntongeela
a anyangu ni a temi ni ana a Israeli. ¹⁶ Ndogoelyo
nikumulagiila nili idu nakumutulika kagigwa ku nsoko
a lina nilane.” ¹⁷ uAnania akalongola, akingila umo

mito; Akamu ikiilya i mikono akaligitya, Munya ndugu Sauli, uMukulu uYesu, naza ukupumie mu nzila naza watulaa upembilye, undagiye ulije kihenga hangi wizuligwe u Ng'wau Ng'welu. ¹⁸ Kupumpugiilya ikagwa kupuma mu miho akwe intu anga makulugamba, akalija kihenga, akimika, akogigwa; akalya indya nu kulija ingulu. ¹⁹ Akikie palung'wi ni amanyisigwa uko ku Dameski ku mahiku idu. ²⁰ Matungo yayo yaayo akamutanantya uYesu mu matekeelo, azeligitya kina u ng'wensu ingi ng'wana wang'wa Itunda. ²¹ Hangi ihi nai igulye ai akuiwe nu kuligitya, “Shanga yuyu nai uabipilye ihi nai itangile i lina ili uko ku Yerusalemu? Hangi apa aza uzile ku isigo nila kuatunga nu kuatwala ku akuhani.” ²² Kuiti uSauli ai uaiigwe kutanantya nu kuatenda i Ayahudi nai ikiie ku Dameski ahalinkanilwe nu ku kaminkiilya nia kina uyu yuyo Kristo. ²³ Ze yakilaa mahiku idu, Ayahudi akaika ulamuli palung'wi iti amubulage. ²⁴ Kuiti isigo lao likakumuka kung'wa Sauli. Akamutugila pa mumpita mung'wi nu utiku alije kumubulaga. ²⁵ Kuiti amanyisigwa akwe akamuhola utiku akamusimya kukiila mi ikiligo, akamusimya pihi mu nkapu. ²⁶ Nu Sauli nai wapika ku Yerusalemu, ai ugemile kihanguila ni amanyisigwa; kuiti ai atulaa akumogopa, shanga akahuiila kina ung'wensu ingi mumanyisigwa. ²⁷ Kuiti uBarnaba akamuhola nu kumutwala ku itumi, Nu kuaganuila kinyauli uSauli ai umuine u Mukulu mu nzila nu Mukulu nai uligitilye nu ng'wensu, ni kinyauli uSauli nai utanantilye ku ukamatiku ku lina nilang'wa Yesu uko ku Dameski. ²⁸ Ai utankanile ni enso nai akingila nu kupuma ku Yerusalemu. Akitunta ku ukamatiku ku lina nila Mukulu uYesu, ²⁹ azikolenkeelya ni Ayahudi nia Kiyunani, kuiti azegema nkua ku nkua kumubulaga. ³⁰ Matungo ia luna nai alinga ikani nilanso, akamuhola kupika ku Kaisaria, nu kumutwala alongole

Ntendo nia itumi 9:3126Ntendo nia itumi 9:43

ku Tarso. ³¹ Uugwa itekeelo lihi mu Uyahudi, Galilaya ni Samaria, ai latula nu ulyuuku, hangi likazengwa, nu kugenda mu woa nua Mukulu ni ipoelya nila Ng'wau Ng'welu, itekeelo likakula ku kongeeleka ingele. ³² Uugwa ai upumie uPetro nai ukoli ukupilima pilima nkika yihi nia mukoa, aka asimiila ahuiili ni ikie mu kisali nika Lida. ³³ Akamihenga kuko muntu ung'wi i lina nilakwe Ainea, muntu uyu watuilee mu ulili myaka munana; ndogoelyo ai watulaa kitele. ³⁴ uPetro akamuila, “ Ainea, uYesu Kristo akugune; Uka hangi witandikilye u ulili nuako,” Nkua yiyo akauka. ³⁵ Ni atu ihi nai ikiie ku Lida ni Sharoni nai amihengile u muntu uyo, ai amupilukie u Mukulu. ³⁶ Ai akoli nu mumanyisigwa Yafa nuitangwaaTabitha, niiza limpyanigwe anga “Dorcas.” Uyu musungu ai wizue mulimo ukende ni ntendo nia ukendepwa nai witumaa ku a ula. ³⁷ Ai ipumie mu mahiku nanso ai ulwae nu kusha; nai amukalalya, ai amunankiye shumba nika migulya nu kumulalisha. ³⁸ Ku iti i Linda ai atulaa pakupi ni Yafa, ni amanyisigwa ai igulye kina uPetro ai ukoli kuko, ai a alagi- iye antu abiili kitalakwe, aze musinja, “Pembya kitaitu bila kutinia.” ³⁹ uPetro akauka nu kuhega palung'wi ni enso. Nai wakapika, ai amuletile mu shumba nika migulya. Ni ahimbi ihi ai imikile pakupi nu ng'wensu azelila, azemulagiila ia mujulungu ni ang'wenda naza uDorcas ai uahilitiye itungo nai ukoli palung'wi ni enso. ⁴⁰ uPetro aka apumya ihi kunzi a shumba, akatugama akalompa, uugwa akaupilukila u muili, akaligitya, “Tabitha, uka.” Akalugula i miho akwe hangi nai wakamihenga uPetro akikie pih. ⁴¹ Uugwa uPetro akaminkiilya u mukono nuakwe akamunyansula, hangi nai wakaitanga i ahuiili ni ahimbi, akainkiilya kitalao aze mupanga. ⁴² Ikani ili likakumuka i Yafa ihi, ni antu idu akamuhuiila uMukulu. ⁴³ Ai ipumie uPetro akikie mahiku idu ku Yafa palung'wi

ni muntu nuitangwaa Simioni, muzipya ndili.

10

¹ Ai ukoli nu muntu nua kitungaa mu kisali nika ku Kaisaria, lina nilakwe ai witangwaa Kornelio, ai mukulu wi idale nila Kiitalia. ² Ai watulaa mukulya Itunda hangi ai umukuiye Itunda ni ito nilakwe lihi; ai upumilye mpia idu ku Ayahudi hangi ai ulompile kung'wa Itunda mahiku ihi. ³ Matungo a saa kenda nia mung'wi, akihenga muloto Malaika nuang'wa Itunda upembilye kitalakwe. uMalaika akamutambuila, “Kornelio! ⁴ uKornelio akamugoza u malaika hangi ai ukete u woa ukulu nangaluu akaligitya “Iki ki ntuni mukulu?” uMalaika akamutambuila “Mal-ompi ako ni masongelyo ako ku aula yanakilaa migulya anga ukimbukiilyi mu umoli nuang'wa Itunda.” ⁵ Itungili lagiilya i antu alongole ikisali nika Yafa kumuleta muntu ung'wi nuitangwaa Simioni naiza witangwa ga ni Petro. ⁶ Wikiie hangi munonia ndili nuitangwaa Simioni naiza ito nilakwe likoli mpelo a luzi.” ⁷ Ze yakilaa uMalaika nai watula ukuligitya nu ng'wensu kuhega, uKornelio akaitanga i anyamulimo ni a mito nilakwe abiili, nu a asikali nai watulaa ukumukulya Itunda pa kati a asikali nai atulaa akumuaiilya. ⁸ uKornelio ai uatambuie ihi nai apumie nu kualagiilya ku Yafa. ⁹ Luhiku nai lutyatile itungo nila saa mutandatu aze amoli mu nzila hangi ahumbeela mu kisali, uPetro akanankila migulya mu kitala kulompa. ¹⁰ Ga ni hangi akatula ni nzala nu kusiga i kintu ka kulya, kuiti itungo i antu akuluga indya, akalagiilwa muloto, ¹¹ akihenga ilunde laluguka ni kiseme kikusima ni kintu kituunga anga ng'wenda mukulu ukusima pihi mu mahalu mu nkigo niakwe yihi inne. ¹² Mukati akwe ai ikoli mpyani yihi nia ikali ni ikete migulu inne nizi ni yagulaa migulya a mahalu, ni nyunyi nia milunde.

¹³ Hangi luli lukaligitya kitalakwe, “Uka, Petro sinza nu nkulya.” ¹⁴ Kuiti uPetro akaligitya “Shanga iti, Mukulu ku nsoko nkili nkaye kulya kintu kihi ni kizumi hangi kishapu. ¹⁵ Kuiti u luli lukapembya kitalakwe hangi ku nkua akabiili “Nukeilye Itunda leka kukitanga kizumi ang'wi ki shapu.” ¹⁶ Iki ai kipumie nkua itaatu, ni kiseme iko kikatula kaholwaa hangi milunde. ¹⁷ Ni matungo uPetro aze ukoli mu uhalinkanilwa migulya a muloto nuanso ndogoelyo akwe ntuni, Goza, antu nai atulaa alagiigwe nu Kornelio akimika ntongeela a mumpita, azekolya i nzila a kulongola mu ito. ¹⁸ Hangi akitanga nu ku kolya anga ize uSimioni nuitangwaa ga ni Petro anga ize ai watulaa wkiie pang'wanso. ¹⁹ Itungo nilanso uPetro nai watulaa ukusiga migulya a uwo u muloto, Ng'wau Ng'welu akaligitya nu ng'wenso, ²⁰ “Uka hangi usime pihi nu kulongola ni enso. Leka kitumba kulongola ni enso, ku nsoko nialagiye.” ²¹ uPetro akasima pihi kitalao nu kuligitya, “Unene yuyo ni mukumuduma. Ku niki mupembilye?” ²² Akaligitya, “Akida ung'wi i lina nilakwe Kornelio, muntu nua tai ane hangi wilowaa kumukulya Itunda, ni antu imutambulaa ikende mu ingu wihi nua Ayahudi, utambuiwe nu malaika nuang'wa Itunda ku ulagiilya iti ulongole mi ito nilakwe, iti wije u lukani kupuma kitalako.” ²³ uPetro aka asingiilya kingila mukati nu kkie palung'wi nu ng'wenso. Kidau dau nai kityatile akauka akalongola palung'wi ni enso, ni anya ndugu asheenyu kupuma ku Yafa akityata nu ng'wenso. ²⁴ Luhiku nai lutyatile ai azile ku Kaisaria. Nu Kornelio ai ukoli ualindiie; hangi ai watulaa waitanga palung'wi anya ndugu akwe ni ahumba uya akwe nia pakupi. ²⁵ Matungo uPetro nai ukingila mukati, uKornelio akamusingiilya nu kutuna kupika pihi mu migulu akwe ku ikulyo. ²⁶ Kuiti uPetro akamunyansula nu kuligitya “Imike; ga nu nene mukola ingi ni bina

adamu.” ²⁷ Matungo uPetro aze ukoli ukitambuila nu ng'wenso, ai ulongoe mu ito akahanga i antu ilundiila palung'wi. ²⁸ Aka aila, Unyenye akola mulingile kina shanga ilagiilyo nila Ayahudi kihanguila ang'wi kugendeelwa nu muntu niiza shanga nua ingu uwu. Kuiti Itunda undagiie unene kina shanga ntakiwe kumitanga muntu wihi ingi muzung'waa ang'wi mushapu. ²⁹ Hangi yiyo ndogoelyo mpembilye bila kikungumya, nai ndagiigwe ku nsoko a iko. Kululo numukolye ku niki mulagiigwe ku nsoko ane.” ³⁰ uKornelio akaligitya, “Mahiku anne nakiile, itungo anga lili aza nkoli kulompa itungo nila saa kenda mung'wi mukati ito nilane; Nihenga ntogeela ane muntu wimikile ukete ni ang'wenda elu. ³¹ Akantambuila. “Kornelio malompi ako igigwa nu Itunda, ni masongelyo ako ku aula yatulaa ukimbukiilyi ntongeela ang'wa Itunda. ³² Kululo lagiilya muntu ku Yafa nu kumitanga muntu ung'wi nuitangwaa Simioni waze kitalako, naiza hangi witangwaa Petro. naizaa wikiie ku muzipya ndili ung'wi nuitangwaa Simioni naiza ito nilakwe likoli mu mpelo a luzi. ³³ (Komaniilya; U lukiili ulu, Nu ng'wenso nuikapemya ukuligitya nu nyenye,” umutule mu ukilisigwa nua kali.) ³⁴ Uugwa uPetro akalugula u mulomo nuakwe nuku ligitya “Tai, nahuiila kina Itunda shanga uhumile kutula nu ukuili. ³⁵ Badala akwe, kila ingu u muntu wihi nuimukulyaa nu kituma i ntendo nia tai ane ugombekile kitalakwe. ³⁶ Ulingile u lukani nai u upimilye ku antu a Isreli, nai watulaa ukutanantya lukani nu lukende nula ulyuuku kukiila Yesu Kristo naiza Mukulu nua ihi - ³⁷ nu nyenye akola mulingile i kintu nai kipumie, naiza kipumie ku Yudea ihi hangi ai landiye ku Galilaya, ze yzkilaa u wogigwa naza uYohana ai utanantilye. ³⁸ i kintu nai katulaa kimutule uYesu Kristo iti Itunda nai umuikie i makuta ku Ng'wau Ng'welu nu ku ngulu. Ai

ulongoe nukituma u ukende nu kuaguna ihi naiagigwe nu mulugu, ku nsoko Itunda ai watulaa palung'wi nu ng'wenso. ³⁹ Usese ingi akuiili a makani ihi nai witemile mi ihi nia Uyahudi nu mu Yerusalemu- uyu ingi Yesu nai amubulagile nu kumutumbika mikota. ⁴⁰ Uyu muntu wang'wa Itunda nai umiukilye luhiku nula kataatu nu kuminkiilya kukumuka, shanga ku antu ihi, kuiti ku akuiili nai aholanigwe ze ikili ni Itunda. ⁴¹ -usese akola, nai kalyaa nu ng'wenso nu kung'waa nu ng'wenso ze yakilaa kiuka kupuma ku ashi. ⁴² Ukulagiye kutanantya ku antu nu ku kuiila kina uyu yuyo naiza Itunda ai umuholanilye kutula mulamuli nua nia panga nawa niakule. ⁴³ Mu ng'wenso anyakidagu ihi akuiile, iti kina kila nukuhuiila mu ng'wenso ukusingiilya ulekelwa nua mulandu kukiila i lina nilakwe.” ⁴⁴ Matungo uPetro ulongolekile kuligitya aya, Ng'wau Ng'welu akaizulya ihi nai atulaa akutegeelya u lukani nulakwe. ⁴⁵ Antu awo niatulikile ni idale nila ahuiili nai atawe ikidamu- awo ihi nai azile nu Petro- ai akuiwe, ku nsoko a kipegwa nika Ng'wau Ng'welu nai uhunuwe ga nuku anyangu. ⁴⁶ Ku nsoko ai igule awa anyangu akutambula ku ntambu ingiiza nu kumukulya Itunda. uPetro akasukiilya. ⁴⁷ “Ukoli muntu wihi uhumi- mile kugilya i mazi iti i antu aleke kogigwa, Antu awa amusingiilya uNg'wau Ng'welu anga usese?” ⁴⁸ Uugwa akalagiilya ogigwe ku lina nilang'wa Yesu Kristo. Panya mbele akumulompa wikiie nienso ku mahiku kituunga.

11

¹ Itumi ni anya ndugu awo nai akoli uko ku Yudea nai igulye kina anyangu alusingiilya u lukani nulang'wa Itunda. ² uPetro nai wakiza uko kuYerusalemu, idale ilo nila antu nai atalwa ikidamu akandya ku musosha, Azelig- itya, ³ “Wa ambinkana nia antu nishanga atawe ikidamu nu kulya nienso!” ⁴ Kuiti uPetro ai wandilye kuganula i

kintu mu kati; azeligitya, ⁵ “Aza nkoli kulompa mu kisali nika Yafa, nihenga muloto nua kiseme kikusima pihi anga ng'wenda mukulu ukusima kupuma mi ilunde ku nkigo niakwe inne. kikasima kitalane. ⁶ Nikakigoza nu kusiga migulya akwe. Nikihenga ikali nia migulu inne niyikiie mi ihi, ni ikali nia mihaka ni ikali ni yagulaa ni nyunyi nia kilunde. ⁷ Uugwa nikija luli lukuligitya nu nene, “Uka, Petro, sinza hangi uye!” ⁸ Nikaligitya, “Shanga uu, Mukulu, mu mulomo nuane shanga yakaiyee kingila kintu kihi ni shanga keigwe ang'wi kishapu” ⁹ Kuiti u luli lukan-sukiilya hangi kupuma kilunde, iko Itunda nukitanantilye kutula ingi kelu, leka kukitanga ingi kizung'wa, ¹⁰ Iki ai kipumie nkuwa itaatu, ni kila kintu kikaholwa kilunde hangi. ¹¹ Goza, itungo nilanso antu a taatu ai atulaa imikile ntongeela ito ilo nai kumoli; alagiigwe kupuma ku Kaisaria kupembya kitalane. ¹² Ng'wau Ng'welu akan-tambuila kulongola nienso, hangi ndeke kuhutana nienso. Awa agoha ni mu tandatu akalongola palung'wi nu nene hangi ai kulongoe mi ito nila muntu ung'wi. ¹³ Ai ukutambuie iti nai umihengile u malaika wimikile mukati ito nilakwe azeligitya, “Ndagiilye ku Yafa numulete uSimioni niiza ilina nilakwe i lulya ingi Petro. ¹⁴ Ukuligitya u lukani kitalako mu uwu ukugunika uewe ni ito nilako lihi.” ¹⁵ Nai nandilye kuligitya nienso, Ng'wau Ng'welu wakiza migulya ao anga kitaitu u ng'wandyo. ¹⁶ Nkimbukile i makani a Mukulu, nai uligitile, “uYohana ai wogilye ku mazi, kuiti mukoja ku Ng'wau Ng'welu.” ¹⁷ Hangi anga Itunda upumilye isongelyo anga nai ukinkiiye usese nai kumukuiye u Mukulu uYesu Kristo, unene ingi nyenyu, kina nihume kumukingila Itunda? ¹⁸ Nai akija imakani aya, shanga ikasusha, ila akamulumbiilya Itunda nu kuligitya, Itunda upumilye ila itunu kunsoko ni awa anyaingu ga.” ¹⁹ Uugwa ahuili naza u lwago ai landiye mu nsha

ang'wa Stephano ai asapatie kupuma ku Yerusalemu-
ahuiili awa akalongola kaheelu, kupikiila ku Foinike, Kipro
ni Antiokia. Ai a atambuie kutula lukani lang'wa Yesu
wing'wene ku Ayahudi nu sese ku muya nuili wihi. ²⁰ Kuiti
ang'wi ao ingi antu kupuma ku Kipro ni Krene, ai azile
ku Antiokia nu kuligitya ni Ayunani nu kumutanantya
uMukulu uYesu. ²¹ Nu mukono nua Mukulu ai watulaa
palung'wi ni enso, ni antu idu akahuiila nu kumupilukila
uMukulu. ²² Makani ao akapika mu akutwi ni i tekeelo nila
ku Yerusalemu; hangi akamulagiilya uBarnaba walongole
kupikiila ku Antiokia. ²³ Nai wakapembya nu kihenga
i ipegwa niang'wa Itunda ai wiloile; nu kua kinyila ihi
kusaga nu Mukulu mu nkolo niao. ²⁴ Ku nsoko ai watulaa
muntu mukende hangi wizuiwe nu Ng'wau Ng'welu nu u
huiili ni antu idu akongeeleka mu Mukulu. ²⁵ Panyambele,
uBarnaba ai ulongoe ku Tarso kumihenga uSauli. ²⁶ Nai
wakamulija, akamuleta ku Antiokia. Ikatula ku ng'waka
wihi akilundiila palung'wi ni itekeelo nu kuamanyisa
antu idu. Ni amanyisigwa akitangwa akristo ku nkua
a ng'wandyo uko ku Antiokia. ²⁷ Nu mu mahiku aya
anyakidagu akasima kupuma ku Yerusalemu kupikiila ku
Antiokia. ²⁸ Ung'wi ao ingi Agapo uu lina lakwe, akimika
aze ulagiiwe nu Ng'wa Ngwelu kina nzala ntaki ikupumila
mu unkumbigulu wihi. Iki ai kipumie itungo nula mahiku
ang'wa Klaudio. ²⁹ Ku lulo, amanyisigwa, kila ung'wi nai
ukendepilwe. ai alamue kutwala u aiilya ku anyandugu
niakoli ku Uyahudi. ³⁰ Ai itumile iti; Ai atumile i mpia ku
mukono wan'gwa Barnaba nu Sauli.

12

¹ Itungo nilanso mutemi uHerode wakagoola u mukono
nuakwe ku ang'wi a awo niapumile mu milundo iti kuaja.

² Akamubulaga uYakobo muluna wang'wa Yohana ku

mpanga. ³ Ze yakilaa kihenga kina ia loile i Ayahudi, akamuamba nu Petro hangi. Iki ai katulaa itungo nila mikate nishanga i gahiigwe. ⁴ Nai wamuamba, akamuika mu kadulumu nu kuika madale anne a asikali iti kumusunja, ai usigiie kumutwala ku antu ze yakilaa u luhiku nula kusupya. ⁵ uPetro wakaikwa mu kadulumu, kuiti i malompi akitung'wa ku ngulu ni ilundo ku nsoko akwe kung'wa Itunda. ⁶ Utiku ze ikili uHerode wakili kulongola kumupumya, Utiku nuanso uPetro ai watulaa ulae pakati a asikali abiili, waze utungilwe ni minyororo i biili, ni asunja ntongeela a mumpita ai atulaa akusunja i kadulumu. ⁷ Goza, u malaika nua Mukulu kupumpugilya wakamupumila nu welu ukelya mukati. Akamukua uPetro mu lubalu nu kumuusha wazeligitya, “Kaya uka.” uugwa i minyororo nai watulaa utungilwe ikatunguka kupuma mu mikono akwe. ⁸ uMalaika akamuila, “Tugala i ang'wenda ako hangi tugala i ilatu niako.” uPetro akituma uu. uMalaika akamutambuila, Tugala u ng'wenda nuako hangi untyate.” ⁹ Iti gwa uPetro akamutyata uMalaika nu kupuma kunzi. Shanga ai uhuiie nai kitumilwe nu Malaika anga ize ka tai. Ai usigile ukihenga muloto. ¹⁰ Ze yakilaa kukila i sunjo nila ng'wandyo nili nila kabiili, akapika mu mumpita nua shuma nua kingiilila kulongola mu kisali, ukaluguka u wenso ku nsoko ao. Akapuma kunzi akasima mu isali, nkua uMalaika akamuleka. ¹¹ uPetro nai wakilinga, akaligitya, “Itungili nahuiila kina uMukulu aza umulagiye umalaika nuakwe iti kumpumya mu mikono ang'wa Herode; nu ku masigo a antu idu ni a Ayahudi.” ¹² Ze yakilaa kulinga aya, wakiza mu ito nilang'wa Mariamu nyinya nuakwe uYohana niiza Marko; Akristo idu ai ilundiie akulompa. ¹³ Nai wakapindula pa mumpia nua kukingila, munyamulimo ung'wi munaanso nuitangwaa Roda wakapembya kulugula. ¹⁴ Nai wakalinga

ingi luli lang'wa Petro, ku ulowa akaleng'wa ku ulugula u mumpita; badala akwe akamanka mukati a shumba; nu kuapikilya kina uPetro wimikile ntongeela a mumpita. ¹⁵ Iti gwa, Akaligitya kitalakwe, “Uewe wi muhali” kuiti ai ukomangiie kina itai ingi ng'wenso. Akaligitya “Uyu ingi malaika nuakwe.” ¹⁶ Kuiti uPetro ai ulongolekile kupindula, hangi nai alugue u mulango, akamihenga nu kukuilwa nanguluu. uPetro aka akilaja ku mukono ihi twii nu kuatambuila kinya uli uMukulu naza umupumilye kupuma mukadulumu. wakaligitya. ¹⁷ Apikilyi i makani aya uYakobo ni aluna akwe.” Uugwa akahega akalongola nkika ingiiza. ¹⁸ Nai ikatula mung'wi, ikatula nu ukia ukulu kati a asikali, kutulikana ni naikipumie kung'wa Petro. ¹⁹ Ze yakilaa u Herode kumuduma hangi shanga wakamihenga wakaakolya i asunja nu kulagiilya abulagwe. Akalongola kupuma ku Uyahudi nu kupikiila ku Kaisaria nu kikie kuko. ²⁰ uHerode ai watulaa ni ikuo migulya a antu a Tiro ni Sidoni. Akalongola ku palung'wi kitalakwe. Akatula ni kihumbashuya nu Blasto mu ailyaa nua mutemi, iti wa a aiilye. Uugwa akalompa u ulyuuku, ku nsoko ihi ao ai isingiiye indya kupuma mi ihi a mutemi. ²¹ Luhiku nai lusigiwe uHerode ai utugae ang'wenda a kitemi nu kikie mi ituntu ni lakwe nila kitemi, nu kuatanantilya. ²² Antu akakua iyogo, “Ulu ingi luli lang'wa Itunda iti shanga luli lang'wa bina adamu!” ²³ Itungo kupumpugiilya umalaika akamukua, ku nsoko ai watulaa shanga uminkiiye Itunda ikulyo; akaligwa ni makindi nu kusha. ²⁴ Kuiti lukani lang'wa Itunda likakula nu kusapatila. ²⁵ Ze yakilaa u Barnaba nu Sauli kukondeelya u uailya nuao akapuma pang'wanso akasuka ku Yerusalemu, akamuhola nu Yohana naiza i lina nila kulelwa ingi Marko.

13

¹ Itungili mi itekeelo nila ku Antiokia, ai akoli ang'wi a anyakidagu ni a ng'walimu. Ai atulaa Barnaba, Simioni (nai witang'waa Nigeri), Lukio nua ku Krene, Manaeni (muluna ni shanga nua sakami nuang'wa Herode mutongeeli nua mukoa), nu Sauli. ² Nai atulaa akumukulya uMukulu nu kudila kulya, uNg'wau Ng'welu ai uligiti-lye, “Nkomatilyi kumpelo uBarnaba nu Sauli, itume u mulimo naza ni itangie” ³ Ze yakilaa i itekeelo kudila kulya, kulompa, nu kuika i mikono ao migulya a antu awa, aka aleka alongole. ⁴ Ku lulo uBarnaba nu Sauli ai amukuiye u Ng'wau Ng'welu nu kusima kutunga ku Seleukia; Kupuma kung'wanso ai atungile u muhinzo mu luzi kutunga i kizonzo nika Kipro. ⁵ Nai akatula mu kisali nika Salami, Ai alutanantilye u lukani nulang'wa Itunda mu matekeelo a Ayahudi. Ai atulaa palung'wi ga nu Yohana Marko anga muailya nuao. ⁶ Nai akalongola mu kizonzo kihi kupikiila ku Pafo, ai ahangile muntu nua kituunga mulogi, Muyahudi munyakidagu nua uteele, naiza i lina nilakwe ai latulaa Bar Yesu. ⁷ uMulogi uyu ai wihanguie nu Lawi Sergio Paulus, nai watulaa muntu munyamahala. Muntu uyu ai uanile uBarnaba nu Sauli, ku nsoko ai uloilwe kija u lukani nulang'wa Itunda. ⁸ Kuiti Elima “uyo u mulogi” (iti uu i lina nilkwe nai limpyanigwe) ai ua kingie, ai ugemile kumupiula uyo u liwali wapume mu uhuiili. ⁹ Kuiti uSauli nai witangwa Paulo, ai watulaa wizuiigwe u Ng'wau Ng'welu, akamukunkuila i miho ¹⁰ nu kuligitya “Uewe ng'wana nua mulugu, wizuiigwe ni mpyani yihi nia uteele nu unyeku. U ewe ingi wi mulugu nua kia mpyani nia tai ane. Shanga ukuleka kuiipiula i nzila nia Mukulu, ni igolokile, itii ukuhuma? ¹¹ “Itungili goza, u mukono nua Mukulu ukoli migulya ako, hangi ukutula wi mupoku. Shanga ukihenga ilyoa ku itungo”

nkua ing'wi ikunguguu ni kiti ai igwie migulya a Elimas; akandya kupilima papo wazelompa antu amutongeele kumuamba u mukono. ¹² Ze yakilaa u liwali kihenga nai kipumie, ai uhuiie, ku nsoko ai ukuiwe ku umanyisigwa kutula Mukulu. ¹³ Itungili uPaulo ni ahumbauya akwe ai alongoe muhinzo mu mazi kupuma ku Pafu hangi akapika ku Perge mu Pamfilia. Kuiti uYohana ai ua lekile nu kusuka ku Yerusalemu. ¹⁴ uPaulo ni ahumbauya akwe ai atungile u muhinzo kupuma ku Perge nu kupika ku Antiokia a ku Pisidia. Uko ai alongoe mi itekeelo luhiku nula kusupya nu kieke pihi. ¹⁵ Ze yakilaa kusoma i ilagiilyo nu unyakidagu, atongeele ni itekeelo ai ualagiiye utung'waa wazeligitya, "Anyu ndugu, anga ize mukete u utuung'wau nua kuhumya insula antu apa, muligitye." ¹⁶ Ku lulo uPaulo ai wimikile nu kuanyansuila u mukono; ai uligitilye, "Itunja a ku Israeli nu nyenye ni mimukulya Itunda, tegeelyi. ¹⁷ Itunda nua awa i antu nia Israeli ai uaholanilye i a tata itu nu kuazipya antu idu nai ikie mi ihi a Misri, nu ku mukono nuakwe kunyansulwa ai uatongeele kunzi akwe. ¹⁸ Ku myaka makumi anne ai uagigimiye mi ibambazi. ¹⁹ Ze yakilaa kumabipya i maingu mutandatu mi ihi a Kanaani, ai uinkiiye i antu itu ihi ao ku usali. ²⁰ Maintu aya ihi ai apumie ikilo i myaka magana anne ni makumi a taano. Ze yakilaa i intu izi yihi, Itunda ai uinkiiye alamuli kupikiila uSamweli munyakidagu. ²¹ Ze yakilaa aya, antu ai alompile u mutemi, iti Itunda ai uinkiiye uSauli ng'wana wang'wa Kushi, muntu nua ndugu ang'wa Benjameni, kutula mutemi ku myaka makumi anne, ²² Ugwa ze yakilaa Itunda akamuheja mu utemi akamunyansula uDaudi kutula mutemi nuao. Ai ituile ingi kutula uDaudi kina Itunda ai uligitilye, 'Namulijaa uDaudi ng'wana nuang'wa Yese kutula muntu nuiloigwe ni nkolo ane; naiza ukituma kila ikintu nikindoile,' ²³ Kupuma mu ndugu a muntu

uyu Itunda umiletee i Israeli muguni, uYesu, anga nai ulagile kituma. ²⁴ Ili landiye kupumila, ze ikili uYesu kupembya, uYohana ng'wandyo ai utanantilye wogigwa nua kila itunu ku antu ihi nia Israeli. ²⁵ Nu ng'wenso uYohana nai wakatula ukumailya mulimo nuakwe, ai uligitilye, 'Musigile unene ni nyenyu? unene shanga ingi uyo. Kuiti tegeelyi, nupembilye kituli kane, nimugila u uhumi nua kutolya i ilatu nia migulu akwe,' ²⁶ Anyandugu, Ana andugu ang'wa Abrahamu, ni awo naza mu kati anyu mi mipoelya Itunda, ingi ku nsoko itu kina ikani nila ugunwa lilagiigwe. ²⁷ Ku awo ni ikie ku Yersalemu, ni atemi ao, shanga ai amulingile ku kulu kuulu, ni ang'wi shanga ai alulingile u lukani nula anyakidagu naza lisong'wa kila luhiku nula kusupya; ku lulo ai apikiye u lukani nula anyakidagu ku kumulamula insha uYesu. ²⁸ Anga itule shanga ai aligilye i nsoko ni nziza ku nsha mukati akwe, ai amulompile uPilato wamubulage. ²⁹ Nai akamala imakani ihi nai akilisigwe kutula nuanso, ai amusimilye kupuma mikota nu kumulalya mu kibiila. ³⁰ Kuiti Itunda akamiusha kupuma mu ashi, ³¹ Ai wigeelekile ku mahiku idu ku awo nai alongoe palung'wi nu ng'wenso kupuma ku Galilaya kulongola ku Yerusalemu, Antu awa itungili ingi akuiili nia antu. ³² Iti gwa ku umuletela nkani ni nkende kutula ilago nai inkiigwe i isekulu itu. ³³ Itunda ai uikile imalago aya kitaitu, ana ao, mu nilanso ai umiukilye uYesu nu kumususha hangi mu upanga. Ili ga likilisigwe mu malumbiilyo a kabiili; 'Uewe ingi ng'wana nuane, lelo natulaa ni Tata nuako,' ³⁴ Ga ni kutula i tai ingi kina ai umiukilye kupuma kuashi iti kina muili nuakwe uleke kubipa, uligitilye iti; 'Nikakinkiilya u welu nu ukende kulu kuulu nuang'wa Daudi.' ³⁵ Iyi yiyo nsoko waligitya ga mu malumbiilyo ni ma ngiiza, 'Shanga ukulekela u ng'welu nuako kihenga i kiolu.' ³⁶ Ku nsoko ze yakilaa

u Daudi ku uaiilya u ulowa nuang'wa Itunda mu ulelwa nuakwe, ai ulae, akalalikigwa palung'wi ni a tata akwe, hangi ai uihengile u ubipigwa. ³⁷ Kuiti nai wiukigwe nu Itunda shanga ai uihengile u ubipigwa. ³⁸ Iti gwa ni ilingike kitalanyu, anya ndugu, ku kiila muntu uyu, ulekelwa nua milandu watanantigwa. ³⁹ Ku nuanso kila nu uhuie wia iligwaa tai ane ni makani ihi niiza ilagiilyo nilang'wa Musa shanga ai lizee inkiilya i tai ane. ⁴⁰ Iti gwa ila tuli miakendegeeli kina i kintu nai akiganue i anyakidagu kileke kupumila kitalanyu; ⁴¹ Goza, unye adi ni mimelaa, hangi mende mukuilwe hangi mende mulimiligwe; ku iti kituma u mulimo mu mahiku anyu, Mulimo niiza shanga muhumile ku uhuuila, anga ga nu muntu wikumuganuila.” ⁴² Matungo uPaulo nu Barnaba nai akahega, antu aka alompa aligitye i makani aya luhiku nula kusupya nu luzile. ⁴³ Matungo ianza nili tekeelo nai likaula, Ayahudi idu ni aokole akomu ai a atyatile uPaulo nu Barnaba, naza aligitilye ni enso hangi ai a asamiye alongole mu ukende nu ang'wa Itunda. ⁴⁴ Luhiku nula kusupya nai lutyatile, pakupi kisali kihi ai kilingiie kija u lukani lang'wa Itunda. ⁴⁵ Ayahudi nai akihenga iumbi, ai izuiwe nu wilu nu kuligitya makani nai akingie i intu nai itambuwe nu Paulo hangi ai amutukie. ⁴⁶ Kuiti uPaulo nu Barnaba ai atambue ku ukamatiku nu kuligitya, “Ai yatulaa ingulu kina lukani nu lang'wa Itunda luganulwe hanza kitalanyu. Kunsoko mukulu suntiilya kuli kupuma kitalanyu nu kiona kina shanga muhiye kutula nu upanga nua kali na kali, kendegeeli kuapilukila i anyangu. ⁴⁷ Anga niiza uMukulu ukulagiye, azeligitya, 'Numuikile unyenye anga welu ku antu a ingu, kina mulete u ugunwa ku nkika yihi ni yihi.” ⁴⁸ Anya ingu na akija ili, ai iloile nu kulu lumbiilya u lukani nula Mukulu. Idu nai aholanigwe ku upanga nua kali na kali ai ahuiie. ⁴⁹ Lukani nula Mukulu

ai lenee ihi ihi ⁵⁰ Kuiti Ayahudi ai a asingilye nai ipumilye ni asungu ni angulu, ga ni atongeeli a kisali. Aya ai akinyie u lwago kung'wa Paulo nu Barnaba hangi ai a agumile kunzi a mimbi nia kisali. ⁵¹ Kuiti uPaulo nu Barnaba ai akununtile u lunkundi nula migulu ao. Ugwa akalongola mu kisali nika Ikonia. ⁵² Ni amanyisigwa ai izuiwe nu ulowa palung'wi nu Ng'wau Ng'welu.

14

¹ Ikapumila mukati a Ikonia kina uPaulo nu Barnaba ai ingie palung'wi mukati i tekeelo nila Ayahudi nu kutambula kinya iti idale ikulu nila antu a Ayahudi ni Ayunani nai ahuiie. ² Kuiti Ayahudi nishanga ai akuiye ai a akinyiie i mahala i anyangu nu kuatenda kutula abii kua anya ndugu. ³ Ku lulo ai ikiie kuko ku itungo ilipu, azeligitya ku ukamatiku ku gulu nia Mukulu, kunu wazepumya u kaminkiilyi kutula lukani nula ukende nuakwe. Ai witumile iti ku kupumya ilingasiyo nu ukuilwa yitung'we ku mikono a Paulo nu Barnaba. ⁴ Kuiti kianza kikulu nika kisali kikagalanuka; ang'wi a antu akatula palung'wi ni Ayahudi, ni ang'wi palung'wi ni itumi. ⁵ Matungo anyangu ni Ayahudi nai agemile kuapema i atongeeli ao kuatendeela ubi nu kuatulanga i magwe uPaulo nu Barnaba, ⁶ Akalilinga nilanso nu kumankiila mu isali nia Likaonia, Litra ni Derbe ni nkika ni ipilimikiye pang'wanso, ⁷ nu kung'wanso ai atanantilye i nkani niza. ⁸ Nu kung'wanso ku Litra ai ukoli nu muntu ung'wi nai wikiie, ai mugila ingulu mu migulu akwe, mulema kupuma munda ang'wa nyinya nuakwe, wakili wakaye kugenda. ⁹ uMuntu uyu ai umigulye uPaulo ukuligitya. uPaulo akamukunkuila imiho nu kumihenga kina ai watulaa nu uhuiili nua kugunwa. ¹⁰ Iti gwa ai ulugitilye kitalakwe ku luli nula migulya, “Imike ku

migulu ako” Nu muntu uyo ai uputile migulya nu kandya kugenda. ¹¹ Iumbi nai lihengile nai ukitumile uPaulo, ai anyansue i nduli niao, azeligitya mu luli nula Kilikaonia, “alungu akusimiila ku mpyani a ki ana adamu.” ¹² Ai amitangile u Barnaba “Zeu,” nu Paulo “Herme” ku nsoko ai watulaa mutambuli nu mukulu. ¹³ uKuhani nua Zeu, naiza itekeelo nilakwe ai latulaa kunzi a kisali, ai uletile muzagamba nua ng'ombe nu muntungi nua ulua kupikiila mu mumpita nua kisali, uNg'wensu ni iumbi ai aloilwe kupumya isongelyo. ¹⁴ Kuiti i itumi, uBarnaba nu Paulo, nai akalija ili, akatamulania i ang'wenda ao nu ku ukau akalongola kunzi mi iumbi, azelila ¹⁵ nu kuligitya, “U nyenye antu, ku niki mukituma imakani aya? Nu sese ga ki ana adamu ni akete i kiwai anga ni kanyu Ku umuletela nkani ni nkende, kina mupiluke kupuma mu intu izi ni shanga izepile nu kumutunga Itunda nuili mupanga, nai u umbile ilunde, ihi nu luzi ni kila intu ni imoli. ¹⁶ Mu matungo nakiile, ai ualekee i anyangu kugenda mu nzila niao akola. ¹⁷ Kuiti ikili, shanga ai uhengile bila mukuili, mu nilanso ai witumile iziza hangi akainkiilya i mbula kupuma kilunde ni matungo a maogola, wazeizulya i nkolo nianyu ku ndya nu ulowa,” ¹⁸ Ga nu ku makani aya, uPaulo nu Barnaba ku lwago ai aligiiye iumbi ku apumilya isongelyo. ¹⁹ Kuiti ang'wi a Ayahudi kupuma ku Antiokia nu ku Ikonio ai azile kulipema i umbi. Akamukua magwe uPaulo nu kumukweha kupika kunzi a kisali, aze asigile aiwatulaa wakuza. ²⁰ Ga ni iti amanyisigwa ai atulaa imikile pakupi nu ng'wensu, ai u ukile, akingila mu kisali. Luhiku nula ka biili, akalongola ku Derbe nu Barnaba. ²¹ Ze yakilaa kumanyisa nkani ninza mu kisali ni kanso nu kuazipya amanyisigwa idu, akasuka ku Listra, kupikiila ku Ikoniamu, ni kupikiila ku Antiokia. ²² Ai alongolekile kukaminkiiya u umi nua amanyisigwa nu

kuakinyila kulongoleka mu uhuili, akaligitya, “Kusinja kingile mu utemi nuang'wa Itunda ku kiila lwago lidu.”²³ Nai atula a aholo ku nsoko ao anyampala a kila milundo nila ahuili, hangi aze atulaa alompaa nu kudila kulya, ai ainkiiye ku Mukulu, naiza i enso amuhuiie.²⁴ Uugwa ai akiile mu Pisidia, ai apikile mu Pamfilia.²⁵ Matungo nai atambue i makani mu Perga, ai asimile kulongola ku Atalia.²⁶ Kupuma kuko ai anankie meli kupikiila ku Antiokia nize atulaa ipumya ku ukende nuang'wa Itunda ku nsoko a mulimo niize itungili ai atulaa aukondeelya.²⁷ Nai akapika uko ku Antiokia, nu ki kilingiila u milundo nua palung'wi, akapumya i mpola nia makani naiza Itunda witumile kitalao, ni kinya nai ualugue u mumpita nua uhuili ku antu ni anyangu.²⁸ Ai ikie ku itungo ilipu ni amanyisigwa.

15

¹ Antu a ki tuunga ai asimile kupuma ku Uyahudi nu kuamanyisa i aluna, azeligitya, “angamuhite kutalwa i kidamu anga ntendo ni ang'wa Musa, shanga muhumile kugunwa.”² Matungo uPaulo nu Barnaba nai atulaa nu wikungumi nu witambulyi palung'wi ni enso, anyandugu ai alamue kina uPaulo, Barnaba ni auya kituunga alongole ku Yerusalemu ku itumi ni anyampala ku nsoko a ikolyo ili.³ Kululo, kulagiiligwa kitalao ni itekeelo, ai akiie ku Foenike ni Samaria azetanantya kupiulwa insula ku anyangu. Ai aletile ulowa ukulu ku anya ndugu ihi.⁴ Nai akapembya ku Yerusalemu, ai asingiigwe ni itekeelo ni itumi ni anyampala, hangi ai apikilye i mpola nia makani ihi naiza Itunda witumile palung'wi ni enso.⁵ Kuiti i antu akituunga nai ahuie, nai akoli mi idale nila Afarisayo, ai imikile nu kuligitya, “ingi ingulu kuatwala ikidamu nu kualagiilya aliambe ilagiilyo ni lang'wa Musa.”⁶ Iti gwa

i itumi ni anyampala ai imikile palung'wi kulisiga ikolyo ili. ⁷ Ze yakilaa u witambulyi ulipu, uPetro ai wimikile nu kuligitya kitalao, “Anya ndugu mulingile kina itungo iziza nilakilaa Itunda ai witumile uholania mukati anyu, kina ku mulomo nuane Anyaingu igiilye u lukani nula nkani ninza, nu kuhuiila. ⁸ Itunda, nuilingile i nkolo, ukuiie kitalao, ukuinkiilya uNg'wau Ng'welu, anga nai witumile kitalanyu; ⁹ hangi shanga ai uzipilye utemanuli kati itu ni enso, waze yituma i nkolo niao nziza ku uhuili. ¹⁰ Ku lulo ku niki mukumugema Itunda kina muikile kinyuli migulya a nkingo nia amanyisigwa naiza ga i atata itu ang'wi u sese shanga ai kuhumile ku gigimiilya? ¹¹ Kuiti ku huiie kina ku ugunwa ku ukende nua Mukulu uYesu, anga nai atulaa.” ¹² uMilundo wihi ai ukilagilye nai atulaa akumutegeelya uBarnaba nu Paulo nai atulaa akupumya i mpola nia ilingasiilyo nu ukuilwa naiza Itunda ai witumile palung'wi ni enso kati a antu a anyangu. ¹³ Nai akaleka kuligitya, uYakobo ai usukiiye wazeligitya, “Anyandugu ntegeelyi. ¹⁴ uSimioni waganula iti hanza Itunda ku ukende ai ua aye i anyangu iti kina wiligilye kupuma kitalao antu kunsoko a lina nilakwe. ¹⁵ iMakani a anyakidagu igombilye ni ili anga nilikilisigwe. ¹⁶ Ze yakilaa i makani aya nikasuka kukizenga hangi ikitala nikang'wa Daudi, naikagwizaa pihi; nikanyansula nu ku sukiilya ubipigwa nuakwe, ¹⁷ iti kina antu nai asagiie amudume uMukulu, palung'wi ni antu a ingu nai itangilwe kulina nilane.’ ¹⁸ Iti uu nuiligityaa u Mukulu nai witumile i makani aya nakumukile puma ikali nia kali. ¹⁹ Iti gwa, u usiji nuane ingi, kina kuleke kuinkiilya ulwago i antu i anya ingu niakumupilukila Itunda. ²⁰ Kuiti kukilise kitalao kina ihuje nu ubipigwa nua adudu, nsula nia usambo, hangi ni igogilwe, ni sakami. ²¹ Kupuma u utugwaa nua anyampala akoli antu mu kila isali ni itanantya nu kumusoma u

Musa mu matekeelo kila luhiku nula kusupya.” ²² Ku lulo yikigeeleka kutula ia loeeye i itumi ni anyampala, palung'wi ni itekeelo lihi kumuholania uYuda nai witangwaa Barnaba, nu Silas nai atulaa atongeeli i tekeelo, nu kualagiilya ku Antiokia palung'wi nu Paulo nu Barnaba. ²³ Ai akilisilye iti, “Itumi, anyampala ni anya ndugu, ku anya ndugu a anyangu niakoli ku Antiokia, Shamu ni Kilikia, Milamu. ²⁴ Ai kijaa kina antu a kituunga naza shanga ai kuinkiiye ilagiilyo nilanso, ai apumaa kitalanyu hangi akumajaa ku umanyisigwa nuiletaa u lwago mu umi nuanyu. ²⁵ Ku lulo yigeeleka ikende kitaitu kihi kuholania antu nu kualagiilya kitalanyu palung'wi ni alowa itu Barnaba nu Paulo, ²⁶ antu nai agilye u likalo nulao ku nsoko a lina nila Mukulu uYesu Kristo ²⁷ Ku lulo kamulagiilya uYuda nu Sila, akumutambuila makani yao yaayo. ²⁸ Ku nsoko ai yigeeleka ikende ku Ng'wau Ng'welu nu kitaitu, Kuleka kuika migulya anyu muligo ukulu kukila imakani aya naiza a kusinja; ²⁹ Kina mupiluke kupuma mu intu ni ipumigwa ku adudu, sakami intu nia kugogwa, nu usambo. Anga miki ika kuli ni izi, ikutula ikende kitalanyu. Mu lamu.” ³⁰ Iti gwa nai asapatiligwa, ai asimiie ku Atiokia; ze yakilaa kilingiila u milundo palung'wi, ai ainkiiye ibada. ³¹ Nai akatula asomaa, ai iloile kunsoko a kukinyilwa inkolo. ³² uYuda nu Sila, ni anyakidagu, ai a akinyie inkolo i aluna ku nkani idu nu kuakinyila ingulu. ³³ Ze yakilaa kkie itungo nila kituunga kuko, ai asapatiigwe ku ulyuuku kupuma ku anya ndugu ku awo nai a alagiiye. ³⁴ (Kuiti ai yigeelekile ikende uSila kusaga kuko) ³⁵ Kuiti uPaulo ni auya ai ikie ku Antiokia palung'wi ni auya idu, naize akumanyisa nu kutanantya lukani nula Mukulu. ³⁶ Ze yakilaa mahiku kituunga uPaulo ai uligitilye kung'wa Barnaba, “Ni kusuke itungili nu kuagendeela i aluna mu kila kisali naikatanantya u lukani

nula Mukulu, nukuihenga ni ili. ³⁷ uBarnaba ai utakile ga nu kumuhola palungwi nienso uYohana nai witangwaa Marko. ³⁸ Kuiti uPaulo ai usigile shanga iza kumuhola uMarko, nai ualekile uko ku Pamfilia hangi shanga ai ulongolekile ni enso mu mulimo. ³⁹ Uugwa pang'wanso ikapumila wikungumi ukulu ku lulo ai atemanukile. nu Barnaba akamuhola uMarko nu kulongola muhinzo ku meli kupikiila ku Kipro. ⁴⁰ Kuiti uPaulo ai umuhole uSila nu kuhega, ze yakilaa kinkiiligwa ni anya ndugu mu ukende nua Mukulu. ⁴¹ Hangi ai ulongoe kukiila ku Shamu nu ku Kilikia, waze makomisa i matekeelo.

16

¹ uPaulo nai wakapembya ga nu ku Derbe nu ku Lистра; hangi goza, pang'wanso ai ukoli nu mumanyisigwa nuitangwa Timotheo, ingi muhumba nai utugilwe nu nyinya nua kiyahudi naiza ingi mu huiili nu tata nuakwe ingi Mugriki. ² Antu aku Lистра ni Ikonia ai amukuiie iziza. ³ uPaulo ai umuloilwe akuile iti muhinzo nu ng'wensu, uugwa akamuhola ku mutwala i kidamu ku nsoko a Ayahudi nai akoli uko kuiti ihi ai amulingile kina u tata nuakwe ingi Mugriki ⁴ Nai akatula alongoe ai akiile mu isali nu kupumya i malago ku matekeelo iti kina i malago nanso ai akilisigwe ni itumi ni anyampala uko ku Yerusalemu. ⁵ Iti gwa i matekeelo aka komisigwa ku u huiili nao nai ahuiie akongeeleka ku ngele kila luhuku. ⁶ uPaulo ni auya akalongola ku Filigia ni Galilaya, kuiti u Ng'wau Ng'welu nuang'wa Itunda ai uagiiye kutanantya u lukani uko kijimbo nila Asia. ⁷ Nai akahumbeela ku Misia, ai agemile kulongola ku Bithinia, kuiti u Ng'wau Ng'welu nuang'wa Yesu aka agilya. ⁸ Ku lulo akakila i Misia akapembya kupikiila kisali nika Troa. ⁹ Muloto ai

umupumie uPaulo utiku, ai ukoli muntu nua ku Makedonia wimikile, ukimitanga nu kuligitya “Pembyi mukuai-ilye kunu ku Makedonia.” ¹⁰ uPaulo nai wakihenga u muloto, itungo ki kizepiilya kulongola ku Makedonia, aze ulingile kina Itunda ai ukitangile kulongola ku atanantilya inkani ninza. ¹¹ Iti gwa kikahega kupuma ku Troa, kikalongola kukilinkania ku Samothrake, nu luhiku nai lutyatiie kikapika kisali nika Neapoli. ¹² Kupuma papo kikalongola ku Filipi naza ingi king'wi a kisali nika Makedonia, kisali nikangulu mu wilaya nu uhumi nua Kirumi hangi ki kikie mahiku kituunga. ¹³ Luhiku nula kusupya, aikulongoe kunzi a mumpita ku nzila a mongo, nkinka naiza kusigiie yikatula ni kianza nika kitumila i malompi. Ki kikie pihini nu kuligitya ni ana kisungu nai apembilye palung'wi. ¹⁴ Musungu ung'wi nuitangwaa Lidia, mugulya nzambarau, kupuma mu kisali nika Tiatira, munya kumikumbikila Itunda, ai ukutegeeye, Mukulu ai umulugue i nkolo akwe nu kuikila ukendegeeli i makani nai atambuwe nu Paulo. ¹⁵ Ze yakilaa kogigwa, ng'wensoni ni ito nilakwe lihi, ai ukusingilye wazeligitya “anga ize manihenga kina unene ingi ni muhuiili mu Mukulu, uugwa kumusinja mingile nu kikie kitalane.” Akakusinjanangulu. ¹⁶ Ikatula kina, nai katula kulongoe kianza nika kulompa, munanso ung'wi nai watulaa nu hing'wi nua ulingi akatankana nu sese. ai wimuletela u mukulu nuakwe nsailo idu na kulota. ¹⁷ Umusungu uyu ai umutyatile uPaulo palung'wi nu sese, akakua iyogo nu kuligitya, “Awa i agoha ingi anyamilimo ang'wa Itunda niiza Mukulu, niakumutanantilya unyenye i nkani nia ugunwa.” ¹⁸ Ai witumile iti ku mahiku idu, kuiti uPaulo waze watakigwa ni ntendo nanso, ai upilukile kinyuma nu kumutambuila u hung'wi, “Ku ulagiilya ku lina nilang'a Yesu umupume mukati akwe.” Nu ng'wensonkua ing'wi wakapuma nu kumuleka. ¹⁹ Akulu akwe

nai akihenga nia kina isigo nila nsailo niao lahega, ai a ambile uPaulo nu Sila nu kuakweha misoko ntongeela a anya uhumi. ²⁰ Nai aka apisha ku a lamuli, ai aligitilye, “Awa agoha ingi Ayahudi hangi akusasha minyomo ukulu mu kisali kitu. ²¹ Akumanyisa makani naiza shanga ilagiilyo usese kumasingiilya ang'wi kumatyata anga Arumi. ²² Iumbi lika anyansukila nsuta uPaulo nu Sila nu kuatugula nu kulagiilya anyukwe iboko. ²³ Ze ya kilaa kunyukwa iboko idu, mu kadulumu nu kumulagiilya u asikali nua kadulumu kuansunja ikende. ²⁴ Ze yakilaa kusingiilya ilagiilyo nilanso, uasikali nua kadulumu ai uagumie mu shumba nika mukati a kadulumu nu kuatunga i migulu ao mu nkika nai uaikile. ²⁵ Itungo nila utiku wigungu, uPaulo nu Sila akatula akulompa nu kimba mimbo akumukulya Itunda, kunu ia tungwa auya aze a ategeeye, ²⁶ Kupumpugiilya, ikapumila itetemeko ikulu nu musingi nua kadulumu ukahingisigwa, i milango a kadulumu ikaluguka, ni minyororo a atungwa ihi ikatoligwa. ²⁷ uMusunja nua kadulumu ai u ukile kupuma mu tulo nu kihenga i milango a kadulumu iluguwe; itigwa wakahola i mpanga nuakwe ndogoelyo ai walowa kibulaga ku nsoko ai usigile i atungwa ihi akondya kutigana. ²⁸ Kuiti, uPaulo wakazogolya ku luli lukulu, wazeligitya, “leka kilemaalya ku nsoko kiji kukoli i kianza apa.” ²⁹ uMusunja nua kadulumu ai ulompile i ntala iletwe hangi wakingila mukati a kadulumu ku ukau, wazekagata nu kitumba, waka agwila uPaulo nu Sila, ³⁰ nu kuapumya kunzi a kadulumu nu kuligitya, “Akulu, nitume ntuni ndije ku gunika?” ³¹ Ni enso akamutambuila, “Mu huiile uMukulu uYesu nu ewe ukugunika palung'wi ni ito nilako.” ³² Ai ituntile u lukani nula Mukulu kitalakwe, palung'wi ni antu ihi nia mi ito nilakwe. ³³ uMusunja nua kadulumu ai uahoile utiku wuwo nu kuoja nkika nai

alemaae, nuanso palung'wi ni antu nia mi ito nilakwe itungo akogigwa. ³⁴ Waka aleta uPaulo nu Sila mi ito nilakwe nu kuatengela indya. Nu ng'wensu akatula nu ulowa ukulu palung'wi ni antu a mi ito nilakwe ku nsoko ai amuhuiila Itunda. ³⁵ Nai ikatula mung'wi, alamuli ai alagi-iye lukani ku uyo u musunja nua kadulumu azeligitya, “Wa alekele i antu awo alongole.” ³⁶ uMusunja nua kadulumu akamupindula uPaulo migulya nkani nianso nia kina, “iAlamuli ai alagiiye lukani ndekele muhege; iti gwa pumi kunzi hangi mulongole ku u lyuuku.” ³⁷ Kuiti uPaulo waka aila, “Ai akukuile pi galagalo, antu naza ingi Arumi shanga aku ulamula hangi ai alamue ku ugumila mu kadulumu; halafu itungili aloilwe ku upumya ku kinkunku? Ishi, shanga ikuhumika, Enso akola aze ku upumya nkika apa.” ³⁸ iAsunja aka apindula i alamuli migulya a makani nanso, i alamuli akitumba nangaluu pang'wanso nai akalinga kina uPaulo nu Sila ingi Arumi. ³⁹ iAlamuli akapembya nu kuasinja apume, hangi nai aka apumya kunzi a kadulumu, ai a alompile uPaulo nu Sila apume kunzi a kisali ni kao. ⁴⁰ Ku lulo uPaulo nu Sila akapuma kunzi a kadulumu akapembya mi ito nilang'wa Lidia. uPaulo nu Sila nai akaihenga i anya ndugu, ai akinyie inkolo hangi uugwa kuhega mu kisali ni kanso.

17

¹ Hangi nai akakila mu isali nia Amfipoli ni Apolonia, ai azile kupikiila kisali nika Thesalonike naza likoli i tekeelo nila Ayahudi. ² Anga ni yili ntendo ang'wa Paulo, wakalongola kitalao, nu ku itungo nila mahiku ataatu nia luhiku nula kusupya ai witambuuye nienso migilya a ukilisigwa. ³ Ai watulaa uku akunukuilya u ukilisigwa nu kuaganuila kina, ai imutakile uKristo waxishe ni uugwa kiuka hangi kupuma ku ashi. Ai uatambuie, “Uyu uYesu

nikumutambuila i nkani niakwe yuyo Kristo.”⁴ Ang'wi nia Ayahudi ai apemekile nu kihanguila nu Paulo nu Sila, palung'wi ni Agiriki akulya Itunda, asungu idu aokole ni idale ikulu nila antu.⁵ Kuiti ang'wi a Ayahudi ni shanga ahuiie, nai izuiwe nu wilu, ai alongoe ki isoko nu kuahola ang'wi a antu ni abibi, akalundiila iumbi nila antu palung'wi, nu kusasha minyomo mu kisali, uugwa akaligilinkiilya ito nilang'wa Jason, aze aloilwe kua amba uPaulo nu Sila iti kualeta ntongeela ya antu.⁶ Kuiti nai aka aulya, ai amuambile u Yasoni ni ang'wi a anyandugu auya nu kuatwala ntogeela a aofisa nia kisali, azekua iyogo, “Awa i agoha naza aupiue u unkumbigulu apika kupikiila kunu ga.⁷ Agoha awa naza asingiigwe nu Yasoni akulitumuila ilagiilyo lang'wa Kaisari, akuligitya ukoli mutemi mungiiiza nuitangwaa Yesu.”⁸ Iumbi ni a ofisa nia kisali nai akija i makani nanso, ai ingiwe nu mitumbo.⁹ Ze yakilaa kutula akondya kuhola i mpia nia nsailo a usunja kupuma kung'wa Yason ni auya, ai a alekee alongole.¹⁰ Utiku nuanso anya ndugu ai amulagiiye uPaulo nu Sila ku Beroya. Hangi nai akapika kung'wanso akalongola mi itekeelo nila Ayahudi.¹¹ Antu awo ai atula akete u ulingi ukulu kukila i antu awo nia ku Thesalonike, ku nsoko ai akete nu ukondaniili nua kusingiilya u lukani ku mahala ao, nu kupukania u ukilisigwa kila mahiku iti kihenga anga ize imakani nai aganuwe uu nili.¹² Ku lulo idu ao ai ahuiie, aze amoli asungu niakete u upemi ukulu nua Kigiriki ni agoha idu.¹³ Kuiti Ayahudi nia ku Thesalonike nai akalinga kina uPaulo ukutanantya lukani lang'wa Itunda uko ku Beroya, ai alongoe kuko nu kukinyiila ni uugwa nu kandiilya minyomo ku antu.¹⁴ Ku ukau, i aluna akamutwala uPaulo ku nzila a luzi, kuiti uSila nu Timotheo akasaga pang'wanso.¹⁵ Awo i anya ndugu nai amutwae uPaulo ai alongoe nu ng'wensu kupikiila

ku Athene, nai akamuleka uPaulo kuko, ai asingiye i malagiilyo kupuma kitalakwe kina, uSila nu Timotheo apembye kitalakwe ku ukau ni ihumikile. ¹⁶ Ni itungo nai ualindiie uko ku Athene, nkolo akwe ikatakigwa mukati akwe ku iti nai wihengile i kisali nai kizue i adudu idu. ¹⁷ Itigwa akitambulya mu itekeelo ni Ayahudi awo nai amukiye Itunda nu ku awo ihi nai utankanile ni enso kila luhiku mi soko. ¹⁸ Kuiti ang'wi a alingi nia a Aepikureo ni Astoiko akamukungiilya. Ni auya akaligitya, “Ingi ki ntuni ukukiligitya uyu u muligitya nu mudabu? iAuya akaligitya, “Yigeelekile ukutanantya nkani niang'wa Itunda muziila.” ku nsoko ukutanantya nkani yang'wa Yesu nu wiukigwa. ¹⁹ Akamohola uPaulo nu kumuleta ku Areopago, azeligitya, “Kuhumile kulinga uwu umanyisigwa uziila nuku uligitya? ²⁰ Ku nsoko ukuleta makani maziila mu akutwi itu. Ku iti kuloilwe kulinga makani aya akete ndogoelyo kii?” ²¹ (Ni antu ihi nia ku Athene palung'wi ni aziila ni amoli kitalao, itumila itungo nilao ang'wi mu uligitya nu kutegeelya migulya a ikani ni iziila.) ²² Ku lulo uPaulo akimika pakati a antu nia ku Areopago nu kuligitya, Unyenye antu aku Athene, kihenga kina ingi antu a ikumbiko ku kila mpyani, ²³ Kuiti mu ukili nua ki talane nu kugoza i intu nianyu nia kipoelya, nihengile makani nakilisigwe mu ling'wi ikumbikilo lanyu, likuligitya “KUNG'WA ITUNDA NI SHANGA UKUMUKILE.” Itigwa, nuanso ni mukumipolya ize shanga mulingile, yuyo niku mupikilya unyenye. ²⁴ Itunda nai u umbile ihi ni kila i kintu ni kikoli mukati, kunsoko ingi Mukulu nua ilunde ni ihi, shanga uhumile kieke mu matekeelo nazipigwe ni mikono. ²⁵ Hangi shanga wi ailigwa ga ni mikono a ana adamu anga kina uloilwe kintu kitalao, kuiti u ng'wensu mukola wi inkiilya antu upanga ni mihupo ni intu ingiiza yihi. ²⁶ Ku kiila muntu ung'wi, ai uzipilye u ingu wihi

ni antu ni ikiie migulya a usu nui ihi, hangi waka aikilya matungo ni mimbi mu nkika ni ikiie. ²⁷ Ku iti, atakiwe kumuduma Itunda, ni tai amupikiile nu kumulija, hangi ku kulu kuulu wikutili kuli ni kila ung'wi nu itu. ²⁸ Ki talakwe kieke, kigendaa nu kutula nu upanga nuitu, anga iti mutungi nuanyu ung'wi nua ilumbiilyo nai uligitilye 'ki atuugwa akwe.' ²⁹ Ku lulo anga itule usese ingi atuugwa ang'wa Itunda, shanga kutakiwe kusiga kina u itunda ingi anga zahabu, ang'wi shaba, ang'wi magwe, adudu nu sesilwe ku ulingi ni masigo a antu. ³⁰ Ku lulo, Itunda ai ukilagiye i matungo ayo na upungu, kuiti itungili ulagiye antu ihi kila kianza ile itunu. ³¹ Iki ingi ku nsoko uikile luhiku nuika milamula ihi ku tai ane ku muntu naiza ai umuholanilye. Itunda ai upumilye i kulu kuulu na muntu uyu ku kila muntu pang'wanso nai umiukilye kupuma kuashi. ³² Ni antu a Athene nai akija inkani nia kiukigwa ku ashi, ang'wi ao akamukuna uPaulo, ila i auya akaligitya, "Ku ukutegeelya hangi ku nkani nia ikani ili." ³³ Ze yakilaa pang'wanso, uPaulo aka aleka. ³⁴ Kuiti ang'wi a antu ai ihanguie nu ng'wensu akahuiila, waze umoli uDionisio Mwareopago, nu musungu nuitangwaa Damari ni auya palungwi ni enso.

18

¹ Ze yakilaa imakani nanso, uPaulo ai uhegile ku Athene kulongola ku Korintho. ² Uko akamulija Muyahudi nuitangwaa Akwila muntu nua kabila nila Ponto, ung'wensu nu musungu nuakwe nuitangwaa Prisila ai apembilye kupuma uko ku Italia, ku nsoko uKlaudia ai ulagiye i Ayahudi ihi ahege ku Roma; uPaulo akapembya kitalao; ³ uPaulo akikie nu kituma i milimo ni enso kunsoko nuanso witumaa mulimo nuipyani niyi nao. Enso ai iza azepya mahema. ⁴ uPaulo akitambulya ni enso mi itekeelo kila luhiku nula kusupya. Ai uapemile i Ayahudi

palung'wi ni Agiriki. ⁵ Kuiti uSila nu Timotheo nai akapembya kupuma ku Makedonia, uPaulo ai usuntilwe nu Ng'wau Ngwelu kua kuiila i Ayahudi kina uYesu yuyo Kristo. ⁶ Matungo i Ayahudi nai amukua nu kumukuna, iti uPaulo wikapununta u ng'wenda nuakwe ntongeela ao, nu kuatambuila, “Sakami anyu ni itule migulya a matwe anyu akola; Unene nimugila ikinkwaaty. kupuma itungili nu kulongoleka, kuahanga i anyangu.” ⁷ Iti gwa akahega kupuma pang'wanso akalongola mi ito nilang'wa Tito Yusto, Muntu nai wimukulya Itunda. Ito nilakwe ai likoli pakupi ni itekeelo. ⁸ uKrispo, mutongeeli nu itekeelo palung'wi ni antu a mi ito nilakwe akamuhuiila uMukulu. Antu idu nia ku Korintho nai amigulye uPaulo ukuligitya ai ahuiie nu kogigwa. ⁹ uMukulu akamutambuila uPaulo utiku kukiila ku nzila a muloto, “Leka kogopa, kuiti ligitya hangi leka kukilaga. ¹⁰ Ku iti unene nkoli palung'wi nu ewe, hangi kutili nuikagema kuumela, ndogoelyo nketete antu idu mu kisali iki.” ¹¹ uPaulo akikie kuko ku itungo la ng'waka ung'wi ni myeli mutandatu wazemanyisa lukani nulang'wa Itunda mukati ao. ¹² Kuiti uGalio nai wakatendwa muhumi nua ku Akaya, Ayahudi ai imikile palung'wi nsuta nu Paulo nu kumutwala ntongeela a ituntu nila ulamuli, ¹³ aze ligitya, “uMuntu uyu wia-pemaa i antu kumukulya Itunda nsuta ni malagiilyo.” ¹⁴ Matungo uPaulo nai wakatula uloilwe kuligitya, uGalio aka atambuila i Ayahudi, “Unyenye Ayahudi, anga aza itule utumuli ang'wi ubipya, aza izeetula tai kuitumila u mulimo. ¹⁵ Kuiti ku nsoko ingi makolyo, natulik-ile imakani ni mina, ni malagiilyo anyu, uugwa lamuli nyenye akola. Unene nimugila insula kutula mulamuli ku nkani nia makani nanso.” ¹⁶ uGalio akalagiilya ahege ntongeela ituntu nila ulamuli. ¹⁷ Iti gwa, akamuamba uSosthene, mutongeeli nu itekeelo, akamukua ntongeela

ituntu nila ulamuli. Kuiti uGalio shanga ai ukee nai akitumile. ¹⁸ uPaulo, ze yakilaa kieke pang'wanso ku itungo ilipu, ai ualekile anya ndugu nu kulongola na meli ku Siria palung'wi nu Prisila nu Akwila. Ze ikili nu kuhega pa bandari, ai uzue insingi niakwe ku nsoko ai watula walapaa kutula munazili. ¹⁹ Nai akapika ku Efeso, uPaulo ai umulekile uPrisila nu Akwila pang'wanso, kuiti ung'wensu mukola akingila mi itekeelo nu kitambulya ni Ayahudi. ²⁰ Nai amutambuie uPaulo wikie ni enso ku itungo ilipu, nuanso ai uhitile. ²¹ Kuiti wakahega kitalao, aka atambuila, “Nikasuka hangi kitalanyu, agaitule ingi ulowa wang'wa Itunda.” Ze yakilaa pang'wanso, wakahega ku meli kupuma ku Efeso. ²² uPaulo nai wakasima ku Kaisaria, ai unankie kulongola kulilamusha itekeelo nila ku Yerusalemu, uugwa akasima pihi ku itekeelo nila ku Antiokoa. ²³ Ze yakilaa kieke ku itungo ilipu pang'wanso, uPaulo ai uhigile kukiila nkika nia ku Galatia ni Frigia nu kuakinyila inkolo i amanyisigwa ihi. ²⁴ Muyaahudi ung'wi nuitangwaa Apolo, nai utugiwe uko ku Alexandria, ai upembilye ku Efeso. Ai ukete nu ulingi mu kuligitya hangi muhugu mu ukilisigwa. ²⁵ uApollo ai watulaa ulagiiwe mu umanyisigwa nua Mukulu. Ku kinya uli nai ukete nu ukamatiku mu nkolo, ai wiligityaa nu kumanyisa ku uziza imakani namutuile uYesu, ila ai ulingile udu u wogigwa nuang'wa Yohana. ²⁶ uApolo akandya kitamulya ku ukamatiku mi itekeelo. Kuiti uPrisila nu Akwila nai akamija, ai azipilye kihumbashuya nu ng'wensu hangi akamuganuila migulya a nzila niang'wa Itunda ku uziza, ²⁷ Nai wakahung'wa insula kuhega kulongola ku Akaya, anyandugu ai amukinyie inkolo nu kuakilisilya ibada i amanyisigwa niakoli ku Akaya iti ahume kumusingiilya. Nuikapikiila, ku ukende ai ua aiiye nangaluu awo nai ahuuie. ²⁸ Ku ngulu niakwe ni mahala, uApollo ai uakiile

i Ayahudi mu kihenga wazelagiila kukiila ukilisigwa niya kina uYesu yuyo Kristo.

19

¹ Ikatula kina uApolo nai wakatula ku Korintho, uPaulo akakila matumbi a migulya nu kupika kisali nika Efeso, hangi wakahanga amanyisigwa kituunga kung'wanso. ² uPaulo aka atambuila, “Itii, ai mumusingiye uNg'wau Ng'welu nai muhuiu?” Aka mutambuila, “Aa, shanga ai kuhumile ga nukija kutula uNg'wau Ng'welu.” ³ uPaulo akaligitya, “Itungili unyenye ai mogigwe uli?” Akaligitya, “Mu wogigwa nuang'wa Yohana.” ⁴ Ugwa uPaulo akasukiilya, “uYohana ai wogilye ku wogigwa nua kila itunu. Aka aila i antu awo kina atakiwe kumuhuiila uyo naiza uzeepembya zeyakilaa nuanso, kuiti, uYesu. ⁵ Antu nai akija u lukani ulu, akogigwa ku lina nila Mukulu uYesu. ⁶ Hangi ikatula uPaulo nai wakaikila i mikono akwe migulya ao, uNg'wau Ng'welu wakiza migulya ao nu kandya kitunta ku ntambu nu kulota. ⁷ Jumla ao ai akoli agoha apikiie ikumi na abiili. ⁸ uPaulo ai ulongoe mi itekeelo akaligitya ku ukamatiku ku matungo a myeli itaatu. ai utuile utongee u witambuliyi nu kualuta i antu kutula imakani natulikile nu utemi nua ang'wa Itunda. ⁹ Kuiti i Ayahudi auya ai atulaa ilugoha hangi ni shanga ijaa, ai andilye kutambula ubii kutula i nzila ang'wa Kristo ntongeeela iumbi. Ugwa u Paulo ai ulekenukile ni enso hangi aka abagula i ahuili kahelu ni enso. Nu ng'wensu ai wandilye kuligitya kila luhiku mu kianda nika Tirano. ¹⁰ Iki ai kilongolekile ku myaka ibiili, ku lulo ihi nai atulaa ikii mu Asia ai igule u lukani nila Mukulu, ihi i Ayahudi ni Ayunani. ¹¹ Itunda ai watulaa ukituma makani makulu ku mikono ang'wa Paulo, ¹² kina ga ni alwae ai akomigwe, ni ahing'wi ai a apumile, itungo

nai ahoile u mukako nu ng'wenda nai ipumile mu muili nuang'wa Paulo. ¹³ Kuiti ai amoli Ayahudi akuhiilya a hing'wi ai alongoe muhinzo kukiila i kipango ni kanso, ai alitumie i lina nilang'wa Yesu ku nsoko a utumili nuao akola. Aze atambuila awo nai akete i ahing'wi; Azeligitya, “Kumulagiilya mupume mu lina nilang'wa Yesu naiza uPaulo ukimutanantya.” ¹⁴ Nai itumile aya ai atulaa ana mupungati ang'wa kuhani nu Mukulu nua Ayahudi, uSkewa. ¹⁵ Ahing'wi aka asukiilya, “uYesu kumulingile, nu Paulo kumulingile; Kuiti unyenye ingi a anyenyu?” ¹⁶ Uyo u hing'wi mukati a muntu waka aputila i akuhiilya a hing'wi nu kuakilya i ngulu nu kua kua. Uugwa akamanka kupuma ito ilo aze ikipwi nu kuaaligwa. ¹⁷ Ikani ili likakumuka ku ihi. Ayahudi ni Ayunani, naza ikiee uko ku Efeso. Akatula nu woa nangaluu, ni lina nila Mukulu likakila ku kuligwa. ¹⁸ Hangi, idu a ahuiili ai azile hangi akihanguila hangi azepumilya intendo nimbi nai itumile. ¹⁹ Idu ai atulaa akituma ukiliki akilingiila i mbugulu niao, akaisonsa ntongeela a kila muntu. Itungo nianso nai aka allya insailo nia intu nianso ai yatulaa ipande magana a nzogu makumi a taano niya mpia. ²⁰ Iti gwa ulukani nula Mukulu likakondaniila ku ugali nangaluu mu ngulu. ²¹ ni ang'wa Paulo kukondaniilya u uailya nuakwe uko ku Efeso, Ung'wau Ng'welu aka atongeela kulongola ku Yerusalemu ku kiila ku Makedonia ni Akaya; Akaligitya, Ze yakilaa kutula kung'wanso, intakile ki henga ni Rumi ga.” ²² uPaulo waka alagiilya ku Makedonia i amanyisigwa akwe a biili, uTimotheo nu Erasto, naza atulaa amuaiiye. Kuiti nuanso mukola wakasiga ku Asia ku itungo. ²³ Itungo lilo ai ipumiie minyomo ukulu uko ku Efeso kutula inzila iyo. ²⁴ Mutyani ung'wi i lina nilakwe Demetrio, naiza uzipilye i a dudu nia mpia ni itunda uDiana, ai wiletaa usuluja ukulu ku atyani. ²⁵ Uugwa akailingiila i atyani nia

mulimo nuanso nu kuligitya, “Akulu, mulingile kina mu usulsja uwu usese kingilya mpia idu. ²⁶ Mihengile nu kija kina, shanga udu apa ku Efeso, ila pakupi Asia ihi, uyu uPaulo wa apemaa nu kuapiula i antu idu. Ukuligitya kina kutili i itunda naiza azipigwe ku mikono. ²⁷ Hangi shanga udu ikoli ulugu kina usuluja nuitu ukutula shanga utakiwe hangi, kuiti ga ni itekeelo nilang'wa itunda nu musungu niiza mukulu uDiana uhumile kuholwa kutula mugila anga ndogoelyo. Hangi aza uzee huma ga nukulimilya u kulu nuakwe, nuanso naiza ku Asia ni ihi limukulyaa.” ²⁸ Nai akija aya, ai izuiwe ni ikuo nu kuzogolya, azeligitya, “uDiana nua ku Efeso ingi mukulu,” ²⁹ Kisali kihi kikizula minyomo, ni antu akamanka palung'wi mukati a kianda nika miginso, aka a amba ia nyamuhinzo auya nu Paulo, Gayo nu Aristariko, naiapumile ku Makedonia. ³⁰ uPaulo ai uloilwe kingila miumbi nila antu, kuiti i amanyisigwa ai amugiiye. ³¹ Ga ni, ang'wi a afisa nia mukoa nu Asia naza atuile ahumbauya akwe akamutwaile lukani ku ngulu nu kumulompa waleke kingila mu kianda nika miginso. ³² Ang'wi a antu ai atulaa akuligitya i kintu iki ni auya ikani ilo, ku nsoko iumbi nila antu ai latulaa lahalinkanilwa. Idu ao shanga ai ahumile ga nu kulinga ku niki ai azile palung'wi. ³³ Ayahudi akamuleta uIskanda kunzi iumbi nila antu nu kumuika migulya ntongeela a antu. uIskanda akapumya ilingasiilyo ku mukono nuakwe nu kupumya uganulwa ku antu. ³⁴ Kuiti nai akalinga kina ung'wensu ingi Muyahudi, ihi akazogolya ku luli lung'wi ku itungo nila saa ibiili, “uDiana ingi mukulu nua Aefeso.” ³⁵ Ze yakilaa u talishi nua kisali ku likilaja i umbi, ai uligitilye, “Unyenye agoha nia ku Efeso, ingi nyenyu ni shanga ulingile kina i kisali iki nika Efeso ingi musununja nui itekeelo ni lang'wa Diana nu mukulu ni iyo ipisha nai igwie kupuma kilunde? ³⁶ Kihenga gwa kina i makani

aya shanga ahumikile, kutakiwe kutula nu ulyuuku hangi leki kitumi kihi ku ukau. ³⁷ Ku ndogoelyo muitangile i antu awa apa pi ibalaza naza shanga i ii itekeelo ang'wi shanga anya kumukuna itunda nuitu nu musungu. ³⁸ Ku lulo, anga ize uDametrio ni atyani niakoli palung'wi nu ng'wensho akete mitumbo ku muntu wihi, i mabalaza akoli ng'walyi ni aliwali amoli. Ni aletwe ntongeeela a lukani. ³⁹ Kuiti anga ize u ewe udume kihi kutula makani ni mangiiza, akitung'wa mi ianza nila tai taai. ⁴⁰ Ku tai kukoli mu ulugu nua kusigwa ibii kutula minyomo luhiku ulu. Kutili nsoko a ushapu uwu, hangi shanga kuutula nu uhumi nua kuganula. ⁴¹ Ze yakilaa kuligitya aya, aka asapatilya ai anyianza.

20

¹ Ze yakilaa u minyomo kuhila, uPaulo akaitanga i amanyisigwa nu kuakinyila. Uugwa kualaga nu kuhega kulongola ku Makedonia. ² Nung'wensho nai wakondya kukila mikoa nanso hangi ai watula ukuakinyila i ahui-ili, akingila mu Uyunani. ³ Ze yakilaa ung'wensho kutula pang'wansho ku itungo nila myeli itaatu, ushaala ai uzepigwe ki talakwe ni Ayahudi nai watula ukuhumbeela kutunga muhinzo ku nzila a luzi kutunga ku Shamu, iti akasiga kusuka kukiila ku Makedonia. ⁴ Nai akuie nu ng'wensho kupikiila ku Sopatro, ng'wana nuang'wa Pirho kupuma mu Berea; Aristariko nu Sekundo, ihi kupuma mu ahuiili nia ku Athesalonike; uGayo nua ku Derbe; Timotheo, Tikiko nu Trofimo kupuma ku Asia. ⁵ Kuiti antu awa akondyaa kutongela hangi ai atulaa akulindiila uko ku Troa. ⁶ Ku nzila na luzi kupuma ku Filipi ze yakilaa luhiku nula mikate ni shanga i ikiwe igai, nu mu mahiku a taano ki ka apikiila ku Troa. Ki kieke kuko ku mahiku mu tandaatu. ⁷ Ga nu luhiku nulang'wandyo

nula wiki, nai kukoli kilingiie palung'wi iti ku uega u mukate, uPaulo ai witambuuye ni ahuiili. Ai watulaa ukuzipya kuhega mudau akwe, itigwa akalongoleka kuligitya kupikiila u utiku wigengu. ⁸ Ai ikoli intala idu mu shumba nika migulya naiza kilundiie palung'wi. ⁹ Mi ibolomyo ai ukoli wikiie muhumba ung'wi i lina nilakwe Utiko, naiza ulemeigwe nu tulo mulito. Ga nu Paulo nai watula ukutanantya ku itungo ilipu, u umuhumba uyu, aze ulae, akagwa pihi kupuma mu gorofa a kataatu hangi ai ukugilwe aze ukule. ¹⁰ Kuiti uPaulo wakasima pihi, ai wigooe ng'wensu mukola migulya akwe, akamu ungatila. Uugwa akaligitya, Leki kuhung'wi ukata, ku nsoko ukoli mupanga.” ¹¹ Uugwa akanankila hangi mu golofa nu ku uega u mukate, akalya. Ze yakilaa kitambuila ni enso ku itngo ilipu kupikiila maniambwa, akahega. ¹² Akamuleta uyo u muhumba aze mupanga akiloelya nangaluu. ¹³ Usese akola ai kutongee ntongee ang'wa Paulo ku meli hangi kikatunga ku Aso, naza usese kuzipilye kumuhola uPaulo kuko. Iki kiko ung'wensu mukola ai uloilwe kituma, ku nsoko ai uzipilye kulongola kukiila mihi ni nyumu. ¹⁴ Nai wakapika uko ku Aso, kikamunankilya mu meli kikalongola ku Mitilene. ¹⁵ Uugwa usese kakahumbuka kupuma kung'wansu nu luhiku nula kabiili ai kupikile nkika a kabiili na kisiwa nika Kio. Luhiku nai lutyatile, kikapikiila ku kisiwa nika Samo, nu mudau akwe kikapika kisali nika Mileto. ¹⁶ Kunsoko u Paulo ai watulaa walamula kutunga muhinzo kukiila ku Efeso, iti kina waleke kutumila itungo ilipu lihi mu Asia; ku ndogoelyo ai watula nu upepele nua kukaya ku Yerusalemu kunsoko a luhiku nula Pentekoste, anga ai ihumike nuanso kituma iti ¹⁷ Kupuma ku Mileto akalagiilya antu kupika ku Efeso hangi akaitanga anyampala ni itekeelo. ¹⁸ Nai akapika kitalakwe, aka atambuila, unyenye akola mulingile puma

u luhiku nula ng'wandyo nai mpambatile apa ku Asia, iti nai nkoli kitalanyu matungo ihi. ¹⁹ Nitumile ku Mukulu ku ulyuuku wihi hangi ku liholi, nu lwago nai lumpatile unene ku isui nila Ayahudi. ²⁰ Mulingile iti naiza shanga ai nigiiye kutanantya kitalanyu kintu kihi naza kituile ka kusanigwa, ni iti unene nai numumanyisilye kihenga ga ni kulongola ito ku ito. ²¹ Mulingile iti unene nai nongolekile kualanga i Ayahudi ni Ayunani migulya a kila itunu kung'wa Itunda nu u huiili mu Mukulu nuitu uYesu. ²² Ni itungili, gozeeli, unene, nize nkoli nu muhuiie u Ng'wau Ng'welu kutunga ku Yerusalemu, ndeke kumalinga i makani niiza akumpumila unene kung'wanso, ²³ ila ku nsoko u Ng'wau Ng'welu winkuiila unene mu kila kisali hangi wiligitya kina i minyororo nu lwago zizo inindiie. ²⁴ Kuiti unene shanga ai nsigile kina u likalo nu lane ingi ku nzila ihi na nsailo kitalane, iti nihume kumalinkiiilya u lugendo nu lane nu uaiilya nai nsingiiye kupuma ku Mukulu uYesu, kukuiila u lukani nu luza nula ukende nuang'wa Itunda. ²⁵ Ni itungili, goza, ningile kina ihi, mukati ao mu awo nai nongoe kuatanantilya u Utemi, shanga mukunihenga u usu hangi. ²⁶ Ku lulo kumu kuiila lelo yiyi, kina nimugila igazo ku sakami a muntu wihi. ²⁷ Ku ndogoelyo shanga ai nigiiye kumutanantilya u ulowa nuang'wa Itunda. ²⁸ Ku lulo tuli akendegeeli migulya anyu unyenye akola, ni migulya idale lihi niize u Ng'wau Ng'welu umuikile unyenye kutula miasunja. Tuli miakendegeeli ku usunja umilundo nua Mukulu, naiza uliguile ku sakami akwe mukola. ²⁹ Ningile kina ze yakilaa kuhega kitalane, mbugi ni ntaki yukungila mitalanyu, hangi ihite kuliaisiiilya idale. ³⁰ Ningile kina ga nu mukati anyu akola, ang'wi a antu azile nu kuligitya makani a mulimili, iti kualuta i amanyisigwa a atyate enso. ³¹ Ku lulo mutule miho. Kimbukiilyi kina ku myaka i taatu shanga ai nihu-

mile kuleka kumanyisa kila ung'wi anyu ku liholi utiku nu mung'wi. ³² Ni itungili unene naminkiilya kung'wa Itunda, nu kulukani nula ukende nuakwe, naiza luhumile kumuzenga nu kuminkiilya isalo palung'wi ni enso ihi niaikilwe ikulyo kung'wa Itunda. ³³ Shanga ai nketete nsula a mpia, zahabu, ang'wi a ng'wenda. ³⁴ Mulingile unyenye akola kina i mikono iyi ininkiiye u lwinzo nulane mukola nu lwinzo nula awo nai akoli palung'wi nu nene. ³⁵ Mu makani ihi ai numinkiiye mpyani a iti ni mutakiwe ku a ailya ia nyeku ku kituma i milimo, ni iti ni mutakiwe ku kimbukiilya i makani a Mukulu uYesu, makani naiza u ng'wensu mukola ai uligitilye; “Ingi ibahu kupumya kukila kusingiilya.” ³⁶ Ze yakilaa kuligitya kinya iti, ai utugamile akalompa palung'wi ni enso. ³⁷ Ihi akalila nangaluu nu kumugwila uPaulo mu nkingo nu kumu-lungila. ³⁸ Ai ahumilwe kinya uwai ikilo nila ihi ku nsoko a iko naiza watulaa ukiligitilye, kina nangaluu shanga akihenga u usu nuakwe hangi. Uugwa akamutindikiilya mu Melikebu.

21

¹ Matungo nai katula kalekanuka ni enso, nu kutunga muhinzo mu luzi, ai kupikiie moja kwa moja mu kisali nika Kosi, nu mudau akwe kikapikiila kisali nika Rodo, nu kupuma kung'wanso kikapikiila kisali nika Patara. ² Nai kuligilye i meli nikuputa kulongola ku Foenike, ai kunankie kikatunga umuhinzo. ³ Nai kikapika ntongeela a kisiwa nika Kipro, kikakileka nkika a kisungu, kikatunga u muhinzo kupikiila ku Siria, kikaika i nanga mu kisali nika Toro, ku nsoko kung'wanso kuko i meli ai atulaa isim-iligwe i miligo akwe. ⁴ Ze yakilaa kuihenga i amanyisigwa, ki kikiye kung'wanso mahiku mupungati. iAmanyisigwa awa akamutambuila uPaulo ku kiila ku Ng'wau ng'welu

kina u ng'wenso waleke kupambata ku Yerusalemu. ⁵ Nai kapikiilya ga ni mahiku nanso, u sese kikahega kulongola yitu. Ihi palung'wi, ni asungu ao ni ana ao, ai akutindikiiye munzila yitu kupikiila nai kikapuma kunzi a kisali. Uugwa kikatugama mu nshemba, kikalompa, kikilaga kila ung'wi. ⁶ Kikanankila i meli, kunu nienso akasuka ku mato ao hangi. ⁷ Nai kikamala ga nu muhinzo nuitu kupuma ku Tiro, kikapikiila ku Tolemai. Pang'wanso ai kika alamusha i anyandugu, nu kikie nienso ku luhiku lung'wi. ⁸ Mudau akwe kikahega kikalongola ku Kaisaria. uSese kikingila mi ito nilang'wa Filipo, mutanantya nua nkani ninza, nai watulaa ung'wi nu awo ni mupungati, nu sese ki kikie palung'wi nu ng'wenso. ⁹ Muntu uyu ai ukete ananso anne a mudama ai ilotaa. ¹⁰ Ze yakilaa kikie kung'wanso ku mahiku kituunga, akasima kupuma ku Uyahudi munyakidagu ung'wi nuitangwa Agabo. ¹¹ Nuanso ai uzile kitaitu hangi akauhola u mukoha nuang'wa Paulo. ku uwu ai witungile migulu ni mikono akwe mukola nu kuligitya, “Ng'wau Ng'welu wiligityaa itii,” “Ayahudi nia ku Yerusalemu akumutunga u muntu niiza mukola hiu nua mukoha uwu, ni enso akuminkiilya mu mikono a antu ni anyaingu.” ¹² Nai kikija i makani nanso, usese ni antu nai atulaa ikie i kianza ni kanso ai kumusingi-lye uPaulo waleke kunankila kulongola ku Yerusalemu. ¹³ Uugwa uPaulo ai usukiiye, “Mukituma ntuni, mukulila nu kunihumya ukata mu nkolo ane? ku ndogoelyo nkoli nkondaniie, shanga kutungwa udu, kuiti ga nukushila kuko ku Yerusalemu ku nsoko a lina nila Mukulu uYesu.” ¹⁴ Ku iti uPaulo shanga ai uloilwe kupeng'wa, ai kulekile nu kuligitya, “Uugwa ulowa nuang'wa Itunda utumike.” ¹⁵ Ze yakilaa i mahiku nanso, ai kuhoile i mpinda yitu nu kunankila ku Yerusalemu. ¹⁶ Ze yakilaa i amanyisigwa kupuma ku Kaisaria ai ityatile nu sese ga. Akamuleta

muntu ung'wi nui tangwaa Mnasoni, muntu nua ku Kipro, mu manyisigwa nua kali, naiza kikie nu ng'wensu. ¹⁷ Nai kikapikiila ku Yerusalemu, anyandugu ai akusingiye ku ulowa. ¹⁸ Mudau akwe uPaulo ai ulongoe palung'wi nu sese nu Yakobo, ni anyampala ihi nai akoli. ¹⁹ Ze yakilaa kualamusha, ai uinkiiye i makani naizaa Itunda witumile mukati ao i anyangu kukiila uaiilya nuakwe. ²⁰ Matungo nai akija nanso, akamulumbiilya Itunda, hangi akamutambuila, “Wihengaa, munyandugu, akoli magana a nzogu anga ahuiie mukati a Ayahudi. Nienso ihi akete nsula kuamba ilagiilyo. ²¹ Atambuiwe kutula u ewe, kina ukumanyisa i Ayahudi ni ikiie mu anyangu kulekanuka nu Musa, ni kina ukuatambuila aleke kuatwala i kidamu i ana ao, hangi aleke kutyata i ntendo nia kali. ²² Kutakiwe kitume ntuni? Kutile u mintumbo aki giilya kina u ewe wapikiila. ²³ Iti itume iko usese ni ku ukutambuila itungili; kukete antu anne naza aikile ndagu. ²⁴ Ahole i antu awa hangi wielye mukola palung'wi ni enso, nu kualipilya u ugulwa nu ao, iti ahume kuzula i matwe ao. Uugwa kila ung'wi walije kilinga kina imakani nai atambuiwe kutula u ewe ingi a uteele. Akimanyisa kina u ewe ga utyatile ilagiilyo. ²⁵ Kuiti ku makani a anyangu naza atulaa ahuiili, ai kukilisilye nu kupumya i malagiilyo kina atakiwe kihuja ni intu naza ipumigwe isongelyo ku a dudu, ni sakami, kupumiila ni iko naza kigogilwe, hangi ihuje nu usambo.” ²⁶ Uugwa, uPaulo aka ahola i agoha, nu luhiku nula kabiili, akielya u mukola palung'wi ni enso, akingila mu Itekeelo, kutanantya i tungo nila mahiku na kielya, kupikiila isongelyo lipumigwe ku nsoko a kila ung'wi ao. ²⁷ Mahiku nanso ni mupungati nai ahumbela ku ulinkiila, ze yakilaa i Ayahudi kupuma ku Asia akamihenga uPaulo Mitekeelo, ni anyianza akataka, hangi akamugoela u mukono. ²⁸ Ai atulaa akuzogolya, “Antu a

Israeli, kuaiilyi, Uyu ingi yuyo muntu nuenda amanyisa i antu kila nkika i makani niiza nsuta ni antu, ilagiilyo, ni kianza iki. Wa aleta ga ni Ayunani mu Itekeelo nu kuika kibudu kianza apa ni pelu. ²⁹ Ku nsoko u ng'wandyo ai atulaa amihenga uTrofimo Muefeso aze ukoli palung'wi nu ng'wenso mu kisali, ni enso ai asigiie kina uPaulo ai wamuletaa mitekeelo. ³⁰ Kisali kihi ai katulaa nu ukunguali, ni antu akamanka palung'wi nu kumuamba uPaulo. Akamupumya kunzi i Itekeelo, ni milango nkua ikalugailwa. ³¹ Nai ikatula akugema kumubulaga, inkani ikamupikila u mukulu nua anya mbita nia usunji kina i Yerusalemu ihi ai atulaa izula minyomo. ³² Itungo lilo aka aholo i asunja nu mukomoli akalimankiila iumbi. Matungo i antu nai akihenga u mukulu nua idale nila asunja, akaleka kumukua uPaulo. ³³ Uugwa u mukulu nu idale ai umuhumbee nu kumuamba uPaulo, hangi akalagi-ilya watungwe minyororo ibiili. Akamukolya nuanso ingi nyenyu hangi ukituma ki ntuni. ³⁴ Ang'wi ao a antu mi umbi ai atulaa akubunuka i kintu iki ni auya kingiiza. Ku nsoko u mukomoli shanga ai uhumile kuatambuila kihi ku nsoko a iyogo ilo, akalagiilya uPaulo waletwe mukati itando. ³⁵ Uugwa nai wakapika mu munankiilo, akaholwa nu asikali ku nsoko a minyomo nu i umbi. ³⁶ Ndogoelyo i umbi nila antu ai limutyatiie nu kulongoleka kukua iyogo, “Muheji uyu.” ³⁷ uPaulo nai watula ukuletwa mukati itando, ai umutambuie u mukulu nu idale, “Nihumilene nukutambuile kintu?” Umukulu uyu nu idale akaligitya, “itii ukutambula Kiyunani? ³⁸ Itii, u ewe shanga wi uyo u Mumisri naiza u ng'wandyo ai utongee u upiluki hangi ai uhoile i a kilemu magana a nzogu anne mu wii?” ³⁹ uPaulo akaligitya, “Unene ni Muyahudi, kupuma kisali ka Tarso a ku Kilikia. Unene ni munya ihi nua kisali ni kikumukile. Numulompile, mundeke nitambulye ni antu.” ⁴⁰ Itungo

u mukomoli nai umulekee, uPaulo akimika pa munankiilo hangi akapumya kilingasiilyo ku antu ku mukono nuakwe, Itungo nai ikoli ihitwii nangalu, akitambuila ni enso ku Kiebrania. Akaligitya,

22

¹ “Anyandugu ni a tata ane, tegeelyi u uguniilyi nu-ane ni nikawituma kitalanyu itungili.” ² Anyianza nai akija uPaulo ukuligitya ni enso ku Kiebrania, aka kilaga. Akaligitya. ³ Unene ni Muyahudi, ntugiwe kisali ka Tarso kipango nika Kilikia, ila aindigiye i kimanyi mu kisali iki, mu migulu ang'wa Gamalieli. Ai manyisigwe kunuganiila ni nzila nziza nia malagiilyo a atata itu. Unene ni munyangulu kung'wa Itunda, anga u nyenye mihi ni mili ilelo. ⁴ Ai niagilye ku nzila iyi kupikiila insha; nika atunga agoha ni asungu nu kuagumila mu kadulumu. ⁵ Ga nu kuhani nu mukulu ni anyampala ihi ahumile kupumya u ukuili kina ai nsingiiye ibada kupuma kitalao ku nsoko a anyandugu niakoli ku Dameski, kitalane unene kutunga u muhinzo kulongola kung'wanso. Ai ituile nialete antu ku Yerusalemu ku nzila iyo iti atungwe nu kulingwa njuguda. ⁶ Ai ipumie kina pang'wanso nai natula nkoli muhinzo nu kuhumbeela ku Dameski, itungo nila mung'wi kupumbugiilya welu ukulu ukapumila kilunde ukandya kunelya. ⁷ Nikagwa pihi hangi nikija luli lukumbila, 'Sauli, Sauli ku niki ukuntasha?' ⁸ Nikasukiilya, 'u ewe wi nyenyu, Mukulu?' Akantambuila, 'Unene ni Yesu Munazaeti, naiza u ewe ukuntasha.' ⁹ Awo nai akoli palung'wi nu nene ai ihengile u welu, ila shanga ai igulye u luli nulang'wa uyo nai uligitilye nu nene. ¹⁰ Nikaligitya, 'Nitume ntuni, Mukulu?' uMukulu akantambuila, Imike hangi wingile mu Dameski; kung'wanso ukutambuilwa kila i kintu nutakiwe kituma.' ¹¹ Shanga ai nihumile

kihenga kunsoko a welu nua welu uwo, uugwa nikalon-gola ku Dameski ku kutongwa ni mikono nua awo nai akoli nu nene. ¹² Kung'wanso nikatankana nu muntu nai witangwa Anania, ai watulaa muntu nai uambile ilagiilyo hangi munya ku kuligwa ntongeela a Ayahudi ihi nai ikiie kung'wanso. ¹³ Akapembya kitalane, akimika ntongeela ane, nu kuligitya, Munyandugu Sauli, ulije kihenga. 'Ku itungo lilo liilo nikihenga. ¹⁴ Akaligitya, 'Itunda nua atata itu ukuholanilye u ewe ulije kulinga u ulowa nuakwe, kumihenga uyo ni munya tai ane, nu kija u luli nulupembeeye milangu nilakwe. ¹⁵ Ku nsoko ukutula wi mukuiili kitalakwe nu kuantu ihi migulya a naza umihengile nu kigiilya. ¹⁶ Uugwa itungili ku niki ulindiie? Uka, wogigwe, woje i milandu ako, uzelitanga i lina nilakwe.' ¹⁷ Ze yakilaa kusuka ku Yerusalemu, hangi nai natula kipolya mukati itekeelo, ikapumila kina nikinkiiligwa muloto. ¹⁸ Nikamihenga ukuntammbuila, 'kagupa upume mu Yerusalemu ku ukau, ku nsoko shanga augombile u ukuiili nuako kutula unene.' ¹⁹ Nikaligitya, 'Mukulu, enso akola alingile ai nia tungile mu kadulumu nu kuakua awo nai akuhuiie mu kila itekeelo. ²⁰ Ni sakami ang'wa Stefano mukuiili nuako nai ihunuwe, Unene ga ai nkoli nimikile pakupi nu kugomba hangi ai natulaa kusunja ang'wenda a awo nai amubulagile.' ²¹ Kuiti ai untambuie, 'Longola, ku nsoko unene nika kulagiilya ulongole kuli ku anyangu.' ²² Antu akamulekela waligitye migulya a lukani ulu. Kuiti panyambebe akitunta nu kuligitya, "muheje u muntu uyu mi ihi; ku nsoko shanga iziza wikie." ²³ Nai akatula akitunta, nu kuguma i ang'wenda ao nu kupekula u lunkundi migulya, ²⁴ u mukomoli nu mukulu akalagiilya uPaulo waletwe mitando. Akalagiilya wakoligwe kunu wazekuwa i mikoha, iti u ng'wensu mukola walinge ku niki ai atulaa akumuzogoelya iyogo

kinya iti. ²⁵ Ga ni iti nai atulaa amutungu ku ndigi, uPaulo aka mutambuila u akida uyo nai wimikile pakupi nu ng'wensu, "Itiii! ingi tai ane kitalanyu kumukua u muntu niza Murumi hangi wakili kulumulwa?" ²⁶ U akida uyo nai wakija i makani aya, akalongola ku mukomoli nu mukulu nu kumutambuila, wazeligitya, "Uloilwe kituma ntuni? ku ndogoelyo u muntu uyu ingi murumi." ²⁷ uMukomoli nu mukulu akapembya nu kumutambuila, "Ntambuile, itii, u ewe wi munya kisali nua ku Rumi?" uPaulo akaligitya, "Uu." ²⁸ Umukomoli aka asukiilya, "Ingi kukiila ngele nkulu a mpia uugwa ai ndigilye u unya kisali." Kuiti uPaulo akamutambuila, "Unene ni murumi nua kutugwa." ²⁹ Uugwa awo nai akoli ihambile kulongola kumukolya akahega nu kumuleka itungo lilo liilo. Nu mukomoli nu ng'wensu akitumba, nai wakalinga uPaulo ingi Murumi, hangi ku nsoko wamutungaa. ³⁰ Luhiku nai lutyatile, u mukomoli nu mukulu ai uloilwe kulinga i tai kutula usemelwa nua Ayahudi kung'wa Paulo. Iti gwa akamutunguila i nyuli niakwe akalagiilya i akulu nia akuhani ni anza lihi litankane. Akamuleta uPaulo pih, nu kumuika pa kati ao.

23

¹ uPaulo aka agozeela kung'wandyo i antu ianza nu kuligitya, "Anyandugu ane, nkie ntongeela ang'wa Itunda ku nsula nziza kupikiila lelo iyi." ² uKuhani nu mukulu uAnania aka alagiilya awo nai imikile pakupi nu ng'wensu amukue ilangu nilakwe. ³ Uugwa uPaulo akamutambuila, "Itunda uku ukua nu ewe, ikiligo nai lipoguhiwe inswakaala. Wikie ukunamula ku ilagiilyo, nu ewe ukundagiilya nkuwe nsuta ni malagiilyo?" ⁴ Awo nai akoli imikile pakupi nu ng'wensu akaligitya, "Iti uu nu kumutukila u kuhani nu mukulu nuang'wa Itunda?"

⁵ uPaulo akaligitya, “alunaa ane, unene shanga azaningile kina uyu ingi kuhani nu mukulu. Ku nsoko ikilisi gwe, shanga ukuligitya ibibi migulya a mukulu nua antu ako.”
⁶ uPaulo nai wakihenga ya kina i nkika ing'wi ni ianza ingi Asadukayo ni auya ingi Afarisayo, akitunta nukuligitya, anyandugu ane, unene ni Mufarisayo, ng'wana nua Mufarisayo. Ingi ku nsoko iyi nsumbiye ku ukamatiku u wiukigwa nua ashi nikulamulwa nu enso.”
⁷ Nai wakamaligitya aya, Wikungumi ukulu ukapumila mukati a Afarisayo ni Asadukayo, ni ianza likagalanuka.
⁸ Ku iti iAsadukayo iligitya kutile u wiukigwa, malaika ang'wi ng'wau ng'welu, ila i Afarisayo iligitya aya ihi akoli.
⁹ Minyomo ukulu ukapumila hangi ang'wi a amanyi nai akoli nkika a Afarisayo akimika nu kisija, azeligitya, “shanga kihengile kibi ni kibibi kung'wa muntu uyu. Uli anga u Ng'weu ng'welu ang'wi malaika uligitilye nu ng'wenso?”
¹⁰ Itungo nai lipumie ikolyo ikulu, mukulu nu idale ai witubiule kina uPaulo ai uzee tamulanigwa mapuli mapuli ni enso, iti gwa akalagiilya i anyidale asime pihi nu kuhola ku ngulu kupuma ku anyianza ni ianza, nu kumuleta mi itando.
¹¹ Utiku nai utyatile uMukulu ai wimikile pakupi nu ng'wenso nu kuligitya, “Leka kitumba, Ku nsoko unkuuie mu Yerusalemu, iti ukupumya ukuiili ga nu mu Roma.”
¹² Nai ukela, ang'wi a Ayahudi ai azipilye ilago nu kitanga kizumi migulya ao akola; ai aligitilye kina shanga ikalya ang'wi kung'wa kibi kupikiila ni ikamubulaga uPaulo.
¹³ Ai akoli antu makumi anne ikilo naza azipilye isui ili.
¹⁴ akalongola ku akulu a akuhani ni anyampala nu kuligitya, “Ki ika akola mu kizumi kikulu, kuleke kulya kibi kupikiila kamubulaga uPaulo.
¹⁵ Iti gwa itungili, ianza limutambuile u mukomoli nu mukulu wamulete kitalanyu, anga kina mukulamula usemelwa nuakwe ku uziza. Kitaitu usese kukoli ki-

hambile kumubulaga ze wakili kupika apa.” ¹⁶ Kuiti ung'wana nua muluna musungu wang'wa Paulo wakija kina likoli isui, akalongola akingila mukati i itando nu kumutambuila uPaulo. ¹⁷ uPaulo akamitanga u akida ung'wi akaligoty, “Muhole u muhumba uyu kung'wa mukomoli; ku nsoko ukete lukani nula kumutambuila.” ¹⁸ Uugwa u akida akamuhola u muhumba uyo akamutwala kung'wa mukomoli nu mukulu akamutambuila, “uPaulo u mutungwa uyo aza unintangile wandagiilya nukuletele u muhumba uyu kitalako. Ukete lukani nula ku utambuila.” ¹⁹ uMukomoli uyo nu mukulu akamuamba ku mukono akibagula nu ng'wensu ku mpelo, nu kumukolya, “Ingi kintu kii nuloilwe kuntambuila?” ²⁰ Umuhumba uyu akaligitya, “Ayahudi igombilye ku ulompa umulete uPaulo mudau mi ianza anga kina aloilwe kulija nkani niakwe ku uziza ikilo. ²¹ Uugwa u ewe uleke kugomba ku ndogoelyo antu makumi anne ikilo akumutungila. Itungile ku kizumi, aleke ga nu kulya ang'wi kung'wa kupikiila ni ikamubulaga. Ga ni itungili akoli akondaniie, aze alindiie ugombigwa puma kitalako.” ²² Uugwa umukomoli uyo nu mukulu akamuleka u muhumba walongole yakwe, ze yakilaa kumulagiilya “waleke kumuila muntu wihi nia kina wamuganuila aya.” ²³ Akaitanga i a akida abiili akaligitya azipiilyi i a asikali magana abiili kulongola ku Kaisaria ni a asikali anankila mpalasi makumi mupungati, nawa niakete i ndilima magana abiili, mukuhega zamu a kataatu a utiku. ²⁴ Aka atambuila kuika ikali ikondile naiza uPaulo uku mutumila nu kumuhola iziza kung'wa Feliki uGavana. ²⁵ Akakilisa ibada ku kinya iti, ²⁶ Klaudio Lisia kung'wa Liwali mukuligwa uFeliki, mulamu. ²⁷ Umuntu uyu aza uambilwe ni Ayahudi atula pakupi kumubulaga, uugwa nalongola ni idale nila asikali nu kumuguna, nazandigilye inkani nia kina ung'wensu ingi munya ku

Rumi. ²⁸ Aza ndoilwe kulinga ku niki amusemee, iti gwa namutwala mi anza. ²⁹ Nihenga kina aza watulaa usemewe ku nsoko a makolyo a malagiilyo ao, ang'wi shanga aza usemewe lukani lihi nu luzipie kubulagwa ang'wi kutungwa. ³⁰ Uugwa yakumuka kitalane kina likoli isui ki talakwe, iti gwa ku ukau namulagiilya kitalako, nu kualagiilya niamusemee alete ga nu usemelwa nu-akwe ntongeela ako. Ilaga.” ³¹ Uugwa awo i a asikali akakela ilagiilyo; akamuhola uPaulo akamutwala ga nu ku Antipatri utiku. ³² Luhiku naza lutyatile, i a asikali idu aka aleka awo ianankila mpalasi alongole palung'wi nu ng'wensu, nianso akasuka yao mitando. ³³ Ni anankila mpalasi nai akapika ku Kaisaria, nu kuminkiilya u liwali ibada, akamuika uPaulo ntongeela akwe. ³⁴ Nu ng'wensu u liwali akalisoma ibada, ai umukoie uPaulo ai upembeeye i jimbo kii, nai wakalinga nia kina ingi muntu nua ku Kilikia, ³⁵ akaligitya, “Nikakija u ewe ni ikapembya awo nia kusemee,” akalagiilya waikwe mu ikulu ang'wa Herode.

24

¹ Ze yakilaa mahiku a taano, uAnania kuhani nu mukulu, ang'wi a anyampala nu muligitya ung'wi nuitangwaa Tertulo, akalongola pang'wanso. Antu awa aletile usemelwa kutula Paulo kung'wa gavana. ² uPaulo naza wimikile ntongeela ang'wa gavana, uTertulo akandya kumusemela nu kuligitya kung'wa gavana, “ku nsoko ako kukete ulyuuku ukulu; nu ku muloto nuako wiletaa upiluki uziza mi ihi nilitu; ³ uugwa ku ilumbi lihi kisingiilya kila i kintu nuitumaa, Milamu mukulu Feliki. ⁴ Kuiti ndeke ku ukatalya ikilo, ku inena untegeelye makani masheenyu ku uaiilyi nuako. ⁵ Ku ndogoelyo kamulijaa muntu uyu munya lugida, hangi ukusasha iAyahudi ihi kupiluka mi ihi. Hangi ingi lukolongo

nua mazindaalo a Anazorayo. (Komaniilya; Ipatyo nila makani a lukiili ulu 24; 6, ⁶Ni hangi ai ugemeeye kuli ikila itekeelo kibudu itigwa kamuamba' umutili mu mbugulu ni nziza nia kali). (Komaniilya; U lukiili ulu ⁷ Lisiasi, afisa, ai uzile nu kumuhola ku ngulu mu mikono itu, umutili mu mbugulu ni nziza nia ukilisigwa nua kali). ⁸ Anga umukolye uPaulo kutula makani aya, ukuhuma ga nukimanyisa ingi kintu kii kumusemee.” ⁹ Ayahudi ni enso akamusemela uPaulo, azeligitya kina aya makani aza atulaa atai. ¹⁰ uLiwali nai wakamunyansuila u mukono uPaulo waligitye, uPaulo ai usukiye, “Ningile kina ku myaka idu watuilee wi mulamuli nua ingu uwu, hangi nkete ulowa kitambuilya mukola kitalako. ¹¹ Uhumile ki ikilya kulu kuulu kina akili kukila mahiku ikumi na abiili ikilo puma naza nankie kulongola kipolya ku Yerusalemu. ¹² Hangi naza anihangile mi itekeelo, shanga aza nikungumile nu muntu wihi, hangi shanga aza nitumile anga minyomo mi anza, ang'wi mu matekeelo ang'wi mukati a kisali; ¹³ hangi ang'wi shanga ahumile kuika kulu kuulu kitalako u usemelwa nia ku usemela kitalane. ¹⁴ Ila kulapa ili kitalako, nia kina ku nzila iyo naiza akitanga i mazindaalo, ku nzila yiyo yiiyo ku mutumikila Itunda nua a tata itu. Unene ingi ni muhuiili ku ihi nakoli mi ilagiilyo nu ukilisigwa nua anyakidagu. ¹⁵ Nkete ugimya wuwo wuuwo kung'wa Itunda naza ga nao nienso au lindiie, kupembya ku wiuki nua ashi, ku ihi anya tai ane hangi ni agila i tai ane ga; ¹⁶ nu ku ili, kituma i milimo iti ntule ni isigo nigila i kinkwaatya ntongeela ang'wa Itunda ni ntongeela a antu kukiila makani ihi. ¹⁷ Itungili ze yakilaa myaka idu nzile kuleta uaiilya ku ingu nuane nu uaiilya nua mpia. ¹⁸ Nai nitumile iti, Ayahudi kituunga nia ku Asia akanihanga mukati a sherehe nai a kielya mukati

itekeelo, bila idale nila antu ang'wi minyomo. ¹⁹ Antu awa naza atakiwe kutula amoli ntongeela ako itungili iti hangi aligitye iko niakikete migulya ane anga ize akete lukani lihi. ²⁰ Ang'wi antu awa akola nia ligitye ingi utumuli kii naza awihengile kitalane naza nimikile ntongeela i anza nila Ayahudi; ²¹ kwaala ku nsoko a kinu king'wi naza nikiligitilye ku luli naza nimikile pakati ao, “ ingi kunsoko a wiuki nua ashi unyenye mukunamula.” ²² uFeliki ai watulaa wapinduwee iziza kutula i nzila, hangi akalidilya i anza. Akaligitya, “Lisia mukomoli nui kiza pihi kupuma ku Yerusalemu nikapumya ulamuli ku usemelwa nuanyu.” ²³ Iti gwa akamulagiilya u akida wamusunje uPaulo, ila watule ni lyoma hangi waleke kutula ukoli ga nu muntu nua kuagilya i ahumba uya niakwe aleke kumuaiilya ang'wi kumiumba umbila ²⁴ Ze yakilaa mahiku kituunga, uFeliki akasuka nu Drusila musungu nuakwe nai watulaa Muyahudi, akalagiilya antu kumitanga uPaulo nu kutegeelya puma kitalakwe nkani nia uhuiili mukati ang'wa Kristo uYesu. ²⁵ Ila uPaulo nai wakatula ukitambulya nu ng'wensu kutula tai ane, kutula ni ngele nu ulamuli nuikapembya, uFeliki akalija woa akasukiilya, “longola kuli ku itungili, ila anga ndije itungo hangi, nikakitanga.” ²⁶ Itungo lilo liilo, ai usumbiye kina uPaulo ukuminkiilya mpia ku lulo ai umitangile nkua ingiiza akalingitya nu ng'wensu. ²⁷ Ila myaka ibiili nai akiile, uPorkio Festo akatula Liwali ze yakilaa uFeliki, ila uFeliki ai uloiwe kielya ku Ayahudi, iti gwa akamuleka uPaulo pihi a usunja.

25

¹ Uugwa uFesto nai wakingila mukati i jimbo nilanso hangi ze yakilaa mahiku ataatu akalongola kupuma ku Kaisaria kupikiila ku Yerusalemu. ² uKuhani nu mukulu

ni Ayahudi ni asanigwe ai aletile usemelwa kutula Paulo kung'wa Festo. hangi ai aligitilye ku ngulu kung'wa Festo. ³ Hangi ai amulompile uFesto Fadhili migulya a makani ang'wa Paulo alije kumitanga ku Yerusalemu iti ahume kumubulaga mu nzila. ⁴ Kuiti uFesto ai usukiye kina uPaulo ai watulaa mutungwa mu Kaisaria, ni kina ung'wenso mukola ukukaya kusuka kung'wanso. ⁵ Ai uligitilye, “Kululo, awo naza ahumile, ahumile kulongola uko nu sese. Anga ize kikoli kintu kibibi ku muntu uyu, mutakiwe kumusemela.” ⁶ Ze yakilaa kie mahiku mu nana ang'wi ikumi ni ikilo, wikasuka ku Kaisaria. Nu luhiku nai lutyatile wakikie mi ituntu nila ulamuli nu kulagiilya uPaulo waletwe kitalakwe. ⁷ Nai wakapika, Ayahudi kupuma ku Yerusalemu akimika pakupi, Akapumya usemelwa widu ulito naiza shanga ikahuma ku ukaminkiilya. ⁸ uPaulo ai witambuiye nu kuligitya, 'Shanga ku lina nila Ayahudi, shanga migulya itekeelo, ni shanga migulya ang'wa Kaisari, nitumile u ubi.' ⁹ Kuiti uFesto ai uloilwe kielya ku Ayahudi, ni lulo aka musukiilya uPaulo ku kuligitya, 'Itii, uloilwe kulongola ku Yerusalemu nu kulumulwa nu nene kutula i makani aya kuko?' ¹⁰ uPaulo ai uligitilye, 'nimekile ntongeela i ituntu nila ulamuli ni lang'wa Kaisari naiza ntakiwe kulumulwa. Shanga nia tumuie i Ayahudi, anga u ewe nulingile ibahu. ¹¹ Anga itule ntumue hangi anga itule nitumile ni ashanga inonee insha, shanga nihitile kusha. Kuiti anga u usemelwa nuao shanga kintu, kutili u muntu nuhumile kuninkiilya kitalao. Kumulompa uKaisari.' ¹² Ze yakilaa u Festo kuligitya ni i anza akasukiilya, “ukumulompa u Kaisari; ukulongola kung'wa Kaisari.” ¹³ Ze yakilaa mahiku kituunga, u mutemi u Agripa nu Bemike ai apikile ku Kaisaria kituma wiumbaumbi kung'wa Festo. ¹⁴ Ze yakilaa kieke papo ku mahiku idu, uFesto ai

winkiiye usemelwa nuang'wa Paulo ku mutemi; Akaligitya, 'Muntu ung'wi aza ulekilwe papa nu Feliki anga mutungwa. ¹⁵ Naza natula ku Yerusalemu akuhani ni akulu ni anyampala a Ayahudi ai aletile usemelwa migulya a muntu uyu kitalane, ni enso ai akoiyeye migulya a ulamulwa ku ng'waakwe. ¹⁶ Ku ili unene aza niasukiiye kina ku ntendo nia a Roma kumupumya muntu ku kielya badala akwe, u usemelwa utakiwe kutula ni lyoma nila ku gugana ni aseme akwe nu kitambuilya ku usemelwa nuanso. ¹⁷ Ku lulo, nai akiza palung'wi apa, shanga ai nihumile kulindiila, kuiti luhiku nai lutyatile ai nokie mi tuntu nila ulamuli nu kulagiilya u muntu nuanso waletwe mukati. ¹⁸ Itungo i aseme naza imikile nu kumusemela, nikasiga kina kutili u usemelwa nu ukulu nu uletilwe kitalakwe. ¹⁹ Badala akwe ai akete u wikungumi nua kituunga palung'wi nu ng'wensu kutula kizindaalo ni kao ni kutula uYesu naiza ai watulaa wakule, kuiti uPaulo ukudaya kina ukoli upanga. ²⁰ Ai natulaa nkunikiwe kinya kudumiila ikolyo ili, hangi nikamukolya anga ize ukulongola ku Yerusalemu kulamulwa kutula makani aya. ²¹ Kuiti uPaulo nai wakitangwa waikwe pihi a usunja ku nsoko a ulamuli nua mutemi, ai ndagiyye waikwe ga ni nikamutwala kung'wa Kaisari. ²² uAgripa ai witambuie nu Festo, “aza nzeelowa ga nu kumutegeelya u muntu uyu.” “uFesto, akaligitya, “mudau ukumutegeelya.” ²³ Iti gwa mudau akwe, uAgripa nu Bernike ai apikile ni sherehe idu; ai apikile mi itando ni a afisa ni idale, ni antu nia asanigwe mu kisali. Nu Festo ai upumilye ilagiilyo, uPaulo waletwe kitalao. ²⁴ uFesto akaligitya, “Mutemi Agripa, ni antu ihi naza amoli apa palung'wi nu sese, mu mihengile u muntu uyu; muhangu wihi nua Ayahudi uko ku Yerusalemu ni apa iti ga aloilwe ni asije, ni enso ikazogolya kitalane kina waleke kike. ²⁵ Ai nihengile kina shanga ai witumile lihi

nilinonee insha; kuiti ku nsoko wamitangaa u mutemi, ai namue kumutwala kitalakwe. ²⁶ Kuiti nimugila i kintu ni kikaminkiiie nika kukilisa ku mutemi. Ku nsoko ili, numuletile kitalako Agripa, iti nihume kutula ni kintu nika kukilisa kutula usemelwa. ²⁷ Ku nsoko kihenga kigila i ndogoelyo kumutwala u mutungwa hangi bila kulagiila u usemelwa nu umukinyiie.

26

¹ Iti gwa, uAgripa akamutambuila uPaulo, 'Ugombigwe kitambuilya.' Uugwa uPaulo akagoola u mukono nuakwe akitambuilya iti. ² "Kiona ni munya ulowa, Mutemi Agripa, iti kituma u usemelwa nuane ntongeela ako lelo ku usemelwa wihi nua Ayahudi. ³ Lukulu, ku nsoko u ewe ingi wi mulingi nua ntendo nia Ayahudi ni makolyo. Iti gwa kulompa untegeelye ku ugimya. ⁴ Tai, i Ayahudi ihi alingile iti nai nikiie puma u ugalimanga nuane mu ingu nuane uko ku Yerusalemu. ⁵ Aningile puma u ng'wandyo hangi atakiwe kugomba kina ai nikiie anga Mufarisayo, ikumbiko ni likete u uambiila tai utaki mu kizindaalo ni kitu. ⁶ Itungili nimikile apa namulwe ku nsoko unene naligozee ilago naiza Itunda ai ulitumile ni atata itu. ⁷ Ili ingi ilago naiza i ndugu yitu ikumi na ibiili ai isumbiiye kusingiilya anga amipoelye Itunda ku ngulu utiku nu mung'wi. hangi kunsoko a uhuili uwu, mutemi Agripa, kina i Ayahudi akunsemela. ⁸ Ku niki wihi kati anyu usigile ingi ikuilwa kina Itunda wi iusha i ashi? ⁹ Itungo ling'wi ai nsigile mukola kina ai nziituma makani idu ku lina nilang'wa Yesu nua ku Nazareti. ¹⁰ Ai nitumile aya mu Yerusalemu; Ai niatungile i ahuili idu mu kadulumu, hangi ai natulaa nu uhumi kupuma ku akulu nia akuhani kituma iti; ni matungo niakubulagwa, ai nikua kula kitalao. ¹¹ Nkua idu ai niapisiilya mu

matekeelo ihi hangi ai ngemile kuazipya auhite u uhuili nuao. Ai nkete ikuo nangaluu migulya ao hangi ai ni-azunsilye ga nu mu isali nia uziila ¹² Matungo nai natulaa kituma aya, ainongoe ku Dameski, nize nkete u uhumi nu ulagiiligwa kupuma ku akuhani ni akulu, ¹³ nai nikatula munzila matungo a mung'wi, Mutemi, nikihenga welu kupuma kilunde nai watula utaki kukila i mpasu hangi ukelya ku upilimikiilya unene ni antu nai atula atungile u muhinzo palung'wi nu nene. ¹⁴ Usese kihi nai kikagwa pihi, ai nigulye luli lukitambulya nu nene luzeligitya mu ntambu a Kiebrania; 'Sauli, Sauli ku niki ukunaja? Ingi ikaku kitalako ku ukua ilambi u mushokoo. ¹⁵ Papo nikaligitya, 'U ewe ingi nyenyu, Mukulu? uMukulu akasukiilya, ' Unene ingiYesu naiza ukunaja. ¹⁶ Itungili humbuka wimike ku migulu ako; nsoko ku isigo ili unene nigeeleka kitalako, nukuhoie kutula wi munya mulimo hangi mu kuiili migulya a makani naiza ulingile kutula unene itungili ni makani ni nikakulagiila panyambe; ¹⁷ hangi Nikakuguna kupuma ku antu ni anyangu niize ku ulagiilya, ¹⁸ kupitya i miho ao nu kuaheja mu kiti kulongola mu welu nu kupuma mu ngulu nia mulugu amupilukile Itunda; iti alije kusingiilya kupuma kung'wa Itunda ulekelwa nua milandu nu usali naza nia inkiiye awo nai niabague ku uhuili nu ukoli kitalane. ¹⁹ Iti gwa, mutemi Agripa, shanga ai nihumile kupiluka u muloto nua kilunde, ²⁰ kuiti, ku awo niakoli mu Dameski hanza, ni uugwa ku Yerusalemu ni ihi ihi nuku Yudea, hangi ga ku antu ni a mahi mangiiza, ai ntanantilye kina ile itunu nu kumupilukila Itunda, itume i ntendo ni itakiwe kila itunu. ²¹ Ku nsoko iyo i Ayahudi ai amambile mi ite-keelo, akagema kumbulaga. ²² Itunda unzaiye kupikiila itungili, iti gwa nimikaa nu ku kuiila ku antu nia nakanda nu ku awo niakulu migulya a ayo naiza anyakidagu nu

Musa ai aligitilye akupumila ni shanga ingiiza; ²³ kina uKristo kusinja ukagigwa hangi ukutula wang'wandyo kiuka kupuma mu ashi nu kutanantya u welu ku Ayahudi nu ku anyangu. ²⁴ uPaulo nai wakamala kitambuilya, uFesto ai uligitilye ku luli lukulu, 'Paulo, u ewe wi muhali! kilingi kako kakutendilee utule wimuhali. ²⁵ Kuiti uPaulo akaligitya, Unene shanga ni muhali, mukulu Festo; kuiti ku ugimya kuligitya i makani nai a tai ntili. ²⁶ Ku nsoko mutemi ulingile kutula i makani aya; ni iti, kuligitya ku ulyuuku kitalakwe; ku nsoko ili shanga ai litumilwe anga ku mpelo. ²⁷ Itii, uhuiie i anyakidagu, Mutemi Agripa? Ningile kina uhuiie. ²⁸ uAgripa akamuila uPaulo, 'Ku itungo ikupi uhumile kumpema unene nu kuntenda ni Mukristo? ²⁹ uPaulo akaligitya, "Kumulompa Itunda kina, ku itungo ikupi ang'wi ilipu, shanga u ewe du, ila ihi ga niantegeeye i lelo, atule anga unene, kuiti bila minyororo iyi na kadulumu." ³⁰ Ugwa u mutemi ai wimikile, nu liwali, nu Bernike ga, ni awo nai akoli ikie palung'wi ni enso, ³¹ nai ahigile mu ugalagalo, ai itambuie enso ku enso nu kuligitya, 'Muntu uyu shanga utakiwe insha ang'wi kitungo. ³² uAgripa akamuila uFesto, "Muntu uyu aza uhumile kuikwa ilyuuku anga aza wahite kutema u rufaa kung'wa Kaisari."

27

¹ Nai ilamuwe kina itakiwe kutunga muhinzo ku mazi kulongola ku Italia, ai aminkiiye uPaulo ni atungwa angiza kung'wa afisa ung'wi nua idale nila Kiroma nai wintangwaa Julio, nua idale lang'wa Agustani. ² Kikanankila i meli kupuma ku Adramitamu, naiza ituile itunge muhinzo mu mpelo mpelo a nshemba a Asia. Iti gwa ki kingila mu luzi. uAristaka kupuma ku Thesalonike a ku Makedonia akalongola palung'wi nu sese. ³ Luhiku nai luty-

atile kikasimya u ludigi mu kisali nika ku Sidoni, naiza uJulio ai umutendee uPaulo ku ukende nu kumulekela kulongola ku ahumbauya akwe kusingiilya u ukende nuao. ⁴ Kupuma papo kikalongola mu luzi kikatunga u muhinzo kupilimikiilya i kisiwa nika Kipro naiza katuile kiku kingama u ng'wega, ku nsoko u ng'wega ai watulaa ukugilinkiiye. ⁵ Ze yakilaa kutula katunga u muhinzo mu mazi nakoli pakupi ni Kilikia ni Pamfilia, kikapembya ku Mira, kisali nika Lisia. ⁶ Pang'wanso u afisa uyo nu idale nila Kiroma, akamihanga i meli kupuma ku Alexandria naiza ituile ikatunga muhinzo kutunga ku Italia. Akakunankilya mukati akwe. ⁷ Ze yakilaa kutula katunga u muhinzo ku uembeelu ku mahiku idu ni panyambe kikatula kapika ku lwago pakupi ni Kinidas, u ng'wega shanga wikakulekela hangi kutunga i nzila nanso, itigwa kikatunga u muhinzo mu mpelo mpelo a mululi nua ku Krete kize ku ukigamile u ng'wega, kuhumbeela ni Salmone. ⁸ Kikatunga u muhinzo mu nshemba ku ukaku, kupikiila kianza nai kitangilwe Fari Haveni naiza kikoli pakupi ni kisali nika Lasi. ⁹ Ai katulaa kaholaa matungo idu nangaluu, ga ni itungo nila kuhita kulya nila Kiyahudi ai latulaa lakila, ni itungili ai yatulaa ulugu kulongoleka nu muhinzo. Iti gwa uPaulo aka kuhugula, ¹⁰ nu kuligitya, "Agoha, kihenga u muhinzo naiza kuloilwe ku uhole ukutula nu ubii nu u ulya widu, shanga udu ku miligo ni meli, kuiti ga nu ku likalo litu." ¹¹ Kuiti u afisa nu idale nila Kiroma akamutegeelya ikilo u mukulu nuakwe nu mukola hiu nua meli, kukila i makani ayo naiza akutambulwa nu Paulo. ¹² Ku nsoko i bandari shanga ai atulaa kipango kitontu kikie itungo nila ulyuuku, ia baharia idu akasija kutunge u muhinzo kupuma pang'wanso, iti ku mpyani ihi anga kuhume ku kipikiila i kisali nika Foenike, kikie pang'wanso itungo

nila u ulyuuku. Foenike ingi bandari uko ku Krete, hangi igozee hukuma kilya ni takama kilya. ¹³ U ng'wega nua takama nai wandilye ku kunka ku uembeelu, ia baharia akasigiila alija iko naiza atulaa akiloilwe. Akipa u ludigi nu kutunga u muhinzo mpelompelo a Krete pakupi ni nshemba. ¹⁴ Kuiti ze yakilaa itungo ikupi ng'wega utaki, nuitangwaa nua hukuma kilya, ukandya ku ukua kupuma itumbi nila kisiwa. ¹⁵ Matungo i meli nai ihumeeingwe nu kuleng'wa ku ugilinkiilya u ng'wega, ki kigombya ni hali yiyo kikatwalwa muhinzo nu wenso. ¹⁶ Kikamanka kukiila u ng'wega nuanso nkika nai atulaa ikuukingila ung'wega nua kisiwa nikitangwaa Kauda; ni ku lwago nangaluu ai kuligilye ku uguniilya u mutumbwi. ¹⁷ Ze yakilaa kutula kamilutaa, ai atumie ludigi kumitunga i meli. Akitumba kina kuzeehuma kulongola mu kipango nika mahalu idu nika Syiti, iti gwa akasimya u ludigi hangi ai alongoigwe mu mpelo mpelo. ¹⁸ Kika kuwa ku ngulu nangaluu nu kimpupu, itigwa luhiku nai lutyatile ia baharia akandya kuguma i miligo kupuma mu meli. ¹⁹ Mahiku a taatu, ia baharia akandya kumapumya i mazi ku mikono ao akola. ²⁰ Matungo naiza ilyoa ni nzota shanga ai yukalikie ku mahiku idu, ikili u kimpupu mukulu ai ukukuile, ni isumbiilyo kina kikagunwa ai li limie. ²¹ Ze yakilaa kutula alongolaa matungo malipu bila ndya, pang'wanso uPaulo akimika pakati a abaharia akalingitya, “Agoha, mutakiwe muntegeelye, hangi shanga aza kuziipa u ludigi kupuma ku Krete, iti kulija aya u ulugu nu ulimili. ²² Ni itungili kumupoeelya mipe inkolo, ku nsoko shanga ikutula nu ulimili nua likalo kati anyu, kwaala ulimili nua meli du. ²³ Ku nsoko utiku nuakilaa malaika wang'wa Itunda, naiza Itunda uyo unene niakwe, ga ni hangi naiza nimipoelya - malaika nuakwe ai wimikile pa mpelo ane ²⁴ nu kuligitya, “Leka kitumba Paulo. Kusinga wimike ntongeela ang'wa

Kaisari, hangi goza, Itunda mu ukende nuakwe ukinkiiye awa ihi naza atungile u muhinzo palung'wi nu ewe. ²⁵ Iti gwa, agoha, ipi i nkolo, ku nsoko nu muhuiie Itunda, kina ikutula anga nintambuiwe. ²⁶ Kuiti kusinja kuaalike ku kukuwa mu ing'wi nia isiwa.” ²⁷ Nai ipikile u utiku wigengu, nai ikatula kulongoigwe kunu nu kunu mu luzi nula Adratik, anga u utiku nu igengu iti, abaharia ai asigile kina ahumbeela kihi ni nyumu. ²⁸ Ai atumie mililo kugemela kina ulundu nua imazi nu kulija mita makumi a taatu ni mutandatu, ze yakilaa itungo ikupi akagemela hangi akalija mita makumi abiili ni mupungati. ²⁹ Ai itumbile hanza kuhumile kukumpa matalagwe, iti gwa akasimya i nanga inne kupuma mu nkika a kuikila i nanga hangi akalompa kina idau aza izee kaya kuza. ³⁰ Awo i abaharia ai atulaa akuduma mpyani a kumigumaniilya i meli nanso hangi akasimya mu mazi i boti ni niino niino nia kugunila u likalo, hangi akitendisa kina akuguma nanga kupuma mu nkika a kuntongeela a boti. ³¹ Kuiti uPaulo akamuila u asikali uyo nuidale nila Kiroma ni asikali awo, “Shanga mukuhuma kugunika kwaala antu awa niakusiga mu meli,” ³² Uugwa i asikali awo akatinanga i ndigi nia boti izo nu kulekwa iholwe ni mazi. ³³ Matungo u welu nua kidau dau nai watula ukupumila, uPaulo aka asinja ihi ageme kulya iniino. Akaligitya, “Ulu luhiku nula ikumi na inne mulindiie shanga mukulya, mukili kulya i kintu. ³⁴ Iti gwa kuminena muhole indya iniino, ku nsoko iyi ingi kunsoko a kieke kitalanyu; hangi kutili ga nu lusingi lung'wi mu matwe anyu nulukulimila. ³⁵ Nai wakondya kuligitya nanso, akahola u mukate akumulumba Itunda ntongeela a miho a kila muntu. Uugwa akau ega u mukate akandya kulya. ³⁶ Uu gwa ihi akakuiligwa inkolo ni enso akahola indya. ³⁷ Ai katulaa antu 276 mukati a meli. ³⁸ Nai akondya kulya nu kikuta, ai amizipilye i

meli kutula mpepeele ku kuguma i ngano mukati a luzi. ³⁹ Nai ikatula mung'wi, shanga ai amilingile ihi ni nyumu, kuiti akihenga kipango kihi ni nyumu nai kingie mukati a mazi nai katula ni mahalu idu. Akitambulya anga ize ahumile kumilongolya i meli kutunga pang'wanso. ⁴⁰ Iti gwa akaitolya i nanga akailekela mu luzi Mu itungo lilo liilo akaitolya i nanga nia itanga nu kumihumbula i nkika a kuntongeela kutunga mu ng'wega, iti gwa akatunga mu nkika a mahalu idu. ⁴¹ Kuiti akapembya kianza naiza ukiilo ubiili nua mazi utankanie, ni meli ikatunga mu mahalu. Ni nkika iyo na ntongeela a meli ikakigama pang'wanso shanga ai ihumile kupuma, Kuiti i kipango nika ntongeela a meli kikandya kubunika ku nsoko a utaki nua maingu. ⁴² Isigo nila asikali awo ai latulaa la kuabulaga i atungwa, iti kina kutili nai uziipumpa nu kutigana. ⁴³ Kuiti u asikali uyo nu idale nila Kiroma ai uloilwe kumuguna uPaulo, iti gwa akimisha i masigo ao; nu kulagiilya awo nia humile kipumpa, apute kupuma mu meli hanza nu kulongola kihi ni nyumu. ⁴⁴ Ugwa i agoha ni angiiiza akutyata, i auya migulya a ipande nia mabada ni auya migulya a intu ingiiza kupuma mu meli. Ku nzila iyi ikapumila kina ihi kuupika iziza kihi ni nyumu.

28

¹ Nai kikapikigwa iziza, kikalinga kina i kisiwa kitangwaa Malta. ² Antu akola kisali a pang'wanso shanga udu kina ai akinkiiye ukende nua nakanda, ila ai a iki-iyeye u moto nu kuusingiilya kihi, ku nsoko a mbula nu ulyuuku nai atula ilongolekile. ³ Kuiti uPaulo nai wakatula wilingiila i miligo a nkwi nu kuikila mu moto, nzoka ni niino nikete uhungu akapuma mu nkwi nianso ku nsoko a uwo u upyu, hangi akipalingiilya mu mukono nuakwe. ⁴ Antu akola ihi a pang'wanso nai akihenga kikali

kining'iniie kupuma mu mukono nuakwe, akitambulya enso ku enso, “Muntu uyu kulu kuulu ingi mubulagi naiza utiganile mu luzi, kuiti tai ane shanga imulekee kkie.”⁵ Kuiti u ng'wenso akakigumila i kikali iko mu moto hangi shanga ia uligilye u ulugu wihi. ⁶ Ni anso ai amulindiie waimbe u ulwae ang'wi kupumpugiilya awagwe nu kusha. Kuiti ze yakilaa kumugozeela ku itungo ilipu nu kihenga kina kuitili ikani naiza shanga nila nakanda kitalakwe, ai akaie ni masingo ao nu kuligitya ai watulaa itunda. ⁷ Ugwa kianza ni kanso pakupi ai ikoli ihi naiza atuile nsailo a mukulu nua kisiwa, muntu nui tangwaa Pabilo. Ai ukusingiye nu ku ukendepa ku mahiku ataatu. ⁸ Ai ipumie kina u tata wang'wa Pabilo ai uambilwe nu ulwae nua kupanza. Nu paulo nai umuhangile, ai ulompile, akaika i mikono migulya akwe, nu kumuguna. ⁹ Ze yakilaa ili kupumila, ga ni antu angiza pang'wanso mu kisiwa nai atulaa akuawa ai alongoe nu kugunwa. ¹⁰ Antu aka kukulya ku ikulyo lidu. Nai katula kuihamba kutunga u muhinzo, ai akinkiye izo nai kuiloilwe. ¹¹ Ze yakilaa myeli i taatu, ai kutungile u muhinzo mukati a meli a Iskanda naiza atulaa ikuilwe mpepo papo mu kisiwa, naiza ia lukolongo akwe ai atulaa aluna abiili mintuti. ¹² Ze yakilaa kutula kasimaa mu kisali nika Sirakusa, ai kkie papo mahiku ataatu. ¹³ Kupumiila papo ai kutungile u muhinzo kikapika mu kisali nika Regio. Ze yakilaa luhiku lung'wi ng'wega nua takama kupumpugiilya ukapumila. hangi ze yakilaa mahiku abiili kikapika mu kisali nika Putoli. ¹⁴ Kung'wanso ai kuahangile ang'wi a anyandugu hangi aka kusingiilya kkie kuko mahiku mupungati. Ku nzila iyi kikapembya ku Rumi. ¹⁵ Kupuma kuko awo i anyandugu, Ze yakilaa kutula ijaa inkani ni itu, ai apembilye ku usingiilya uko ku soko nila Apias ni dalimu itaatu. uPaulo nai wakaihenga anyandugu awo ai umulumbile Itunda

aki ikilya ukamatiku. ¹⁶ Nai ki kingila ku Roma, uPaulo ai ulekewe kikie wing'wene palung'wi nu asikali uyo nai watulaa ukumusunja. ¹⁷ Uugwa ai yatulaa ze yakilaa mahiku a taatu uPaulo ai uitangile palung'wi i agoha awo nai atulaa a lukolongo mu kati a Ayahudi. Nai akapembya ku palung'wi, ai uligitilye kitalao, "Anyandugu, palung'wi ni kina nkili kituma utumuli wihi ku antu awa ang'wi kituma nsuta ni ntendo nia atata itu nai akutongee, nikapumigwa anga mutungwa kupuma ku Yerusalemu kupikiila mu mikono a Arumi. ¹⁸ Ze yakilaa kunkolenkeelya, ai ahumilwe i nsula kundeka ilyuuku, ku nsoko ikatula kutili nsoko kitalane unene ni intakile upisiliigwa nua nsha. ¹⁹ Kuiti awo i Ayahudi nai aligitilye nsuta a nsula ao, nikisinja kutema rufaa kung'wa Kaisaria, angaitule shanga ai yatulaa anga kina kuleta usemi migulya a anyaiigu ane. ²⁰ Ku nsoko a kutema kitalane u rufaa, iti gwa, ai nompile kuihenga nu kuligitya nu nyenye. Ingi ku soko a iko naiza u Israeli ukete ukamatiku ku nikanso, natungwa ni kitungo iki. ²¹ Uu gwa akamuila, "Kukili kaya kusingiilya ibada kupuma ku Yudea ku utula u ewe, ang'wi kutili muluna nuazile nu kupumya upikiligwa ang'wi kuligitya lukani lihi nu lubi kutula u ewe. ²² Kuiti kuloilwe kija kupuma kitalako usigile ntuni kutula idale ili nila antu awa, ku nsoko ikumukile kitaitu kina likuligitya nsuta kila kianza. ²³ Nai atulaa abague u luhiku ku nsoko akwe, antu idu ikilo ai amuhangile i kianza nai watulaa wikie. Ai uligitilye ikani ilo kitalao nu ku kuiila kutula utemi nuang'wa Itunda. Ai ugemile kuapema kutula uYesu. ku mpyani yihi ibiili kupuma mu malagiilyo ang'wa Musa nu kupuma ku anyakidagu, kandiilya kidau ndau kupikiila mpindi. ²⁴ Ang'wi ao ai apemekile kutula makani ayo nai atambuwe, itungo i auya shanga ai ahuiie. ²⁵ Nai aki igwe kilinga enso ku enso, ai ahegile ze yakila uPaulo

kuligitya ikani ili ling'wi, “Ng'wau Ng'welu ai uligitilye iza kukiila uIsaya munyakidagu ku atata itu. ²⁶ Ai uligitilye, 'Longola ku antu awa uligitye, “Ku akutwi anyu mukija, kuiti shanga mukulinga; Nu ku miho anyu mukihenga kuiti shanga mukumanya. ²⁷ Ku nsoko a nkolo nia antu awa yatule nyeku, akutwi ao ijaa ku lwago, atutilye i miho ao; iti kina aleke kulinga ku miho ao, nu kija ku akutwi ao, nu kulinga ku nkolo niao, nu kupiluka hangi, hangi ai nzee aguna.” ²⁸ Ku lulo, mutakiwe kulinga kina uwu ugunwa nuang'wa Itunda watawee ku anyangu, hangi akutegeelya.” (Komaniilya; ulukiili ulu, ²⁹ “Itungo nai watula ukuligiya i makani aya, i ayahudi ai ahegile, aze atuile nu wikungumi ukulu mukati ao,” umutili mu mbugulu ni nziza nia kali). ³⁰ uPaulo ai wikie mi ito nilakwe nila kugula ku myaka ihi ibiili, hangi ai uasingiye ihi nai azile kitalakwe. ³¹ Ai watulaa ukutanantya u utemi nuang'wa Itunda hangi ai watulaa ukumanyisa makani migulya a Mukulu uYesu Kristo ku ukamatiku wihi. Kutili nai umugiye.

Isanzu Bible

The New Testament in the Isanzu language of Tanzania

copyright © 2020 Door 43 International Mission Community

Language: Kiisanzu (Isanzu)

Translation by: Door 43 International Mission Community

Contributor: Bundala Isanzu, MCH Bundala, Mlilo Isanzu, Rev. Bundala Samwel

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-07-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

b95c8559-38aa-5982-90b8-16a1be58209c